

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน
กรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอขอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช
**The Political Participation of Youth: A Case Study of Upper Secondary School Students in
Khanom District Nakhon Si Thammarat Province**

นายนิพล ปานบัว

สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขารัฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม

พุทธศักราช 2567

(ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสยาม)

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน: กรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลาย อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

(ภาษาอังกฤษ) The Political Participation of Youth: A Case Study of Upper Secondary School
Students in Khanom District Nakhon Si Thammarat Province

นามผู้วิจัย (ภาษาไทย) นิพล ปานบัว

(ภาษาอังกฤษ) Nipol Panbua

รหัสประจำตัวนักศึกษา 6517902005

สาขา การปกครอง

คณะ บัณฑิตวิทยาลัยสาขารัฐศาสตร์

ปีการศึกษา 2566

สารนิพนธ์ฉบับนี้ได้รับความเห็นชอบจากบัณฑิตวิทยาลัยสาขารัฐศาสตร์แล้ว

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร)

เมื่อวันที่.....28...../...1...../...67.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย สาขารัฐศาสตร์

เมื่อวันที่.....28...../...1...../...67.....

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน: กรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลาย อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช
โดย นายนิพล ปานบัว
ชื่อปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเอก การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษาประจำตัวนักศึกษา :
(ผศ.ดร.ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร)
.....28...../.....1...../.....67.....

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอ
ขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
เยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกล่อมเกล
ทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่ม
ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช
ปีการศึกษา 2566 จำนวน 230 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์
ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test One-way ANOVA กรณีพบความ
แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี ของ Fisher's (Least Significance
Difference : LSD) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product – Moment
Correlation Coefficient) คำนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย พบว่า เยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช มีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่
ในระดับปานกลาง จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ และอาชีพของครอบครัว ไม่มีผลต่อการมี
ส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนระดับชั้นที่กำลังศึกษาและรายได้ของครอบครัวมีผลต่อการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองแตกต่างกัน และการกล่อมเกลทางการเมืองมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม การเมือง เยาวชน

Abstract

Research Title: The Political Participation of Youth: A Case Study of Upper Secondary School Students in Khanom District, Nakhon Si Thammarat Province

Researcher: Nipol Panbua

Degree: Master of Political Science (Government)

Major: Government

Advisor:

(Asst. Prof. Dr. Chanchai Chitlaoarporn)

.....28...../.....1...../.....67.....

The objectives of this research were: 1) to study the level of political participation of youth in upper secondary schools in Khanom District, Nakhon Si Thammarat Province; 2) to determine factors affected their political participation; and 3) to find the relationship between political socialization and political participation.

The samples consisted of 230 students of upper secondary school in Khanom District in the 2023 academic year. The data collection instrument was a questionnaire. The statistical analysis consisted of percentage, Mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA, least significance difference test and Pearson Product – Moment Correlation Coefficient. The level of significance for statistical testing was 0.05.

The research suggested that the level of political participation of youth in upper secondary schools was medium. According to the hypothesis testing, gender and occupation of family did not cause any difference in the political participation. Education level and income per month of family caused any difference in the political participation. However, political socialization caused difference in the political participation.

Keywords: participation, politics, youth

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความช่วยเหลือและความกรุณาอย่างยิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำ เสนอแนะ ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ติดตามความก้าวหน้าตลอดจนการตรวจทานและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการวิจัยอย่างใกล้ชิด จนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และได้รับกำลังใจ มาโดยตลอด อันเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยรู้สึกทราบบ้างในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่งและขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชารัฐศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ให้กับผู้วิจัย รวมถึงเจ้าของผลงานเขียนในหนังสือ วารสาร บทความในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ สารนิพนธ์ ฉบับนี้ทุกท่าน ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและได้อ้างอิงถึงผลงานทางวิชาการซึ่งเป็นประโยชน์ในการเรียบ เรียงสารนิพนธ์ ตลอดจนขอขอบคุณนักเรียน โรงเรียนขอนแก่นพิทยาคม และ โรงเรียนทองนิกนิกคณาภิบาล ที่สละเวลาอันมีค่าให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม และได้กรุณาเอื้อเฟื้อข้อมูลและให้ความร่วมมือ ในด้านต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่สนับสนุนให้สารนิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จไปด้วยดี ขอขอบคุณเพื่อน ๆ สาขาวิชารัฐศาสตร์ทุกคน และขอขอบคุณเป็นพิเศษสำหรับบุคลากรผู้ให้กำเนิดที่ให้ โอกาสในการศึกษา และให้กำลังใจอย่างแรงกล้าแก่ผู้วิจัยตั้งแต่ต้นจนกระทั่งสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ โดยสมบูรณ์ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นสำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอบอบแต่ผู้ที่ได้กล่าวถึงไว้ ณ ที่นี้ทุกท่าน

นิพล ปานบัว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(ก)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(ข)
กิตติกรรมประกาศ.....	(ค)
สารบัญ.....	(ง)
สารบัญตาราง.....	(ฉ)
สารบัญภาพ.....	(ช)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา.....	5
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	6
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
1.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา.....	7
บทที่ 2 ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย.....	9
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	14
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการกล่อมเกลางานการเมือง.....	27
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	38
2.6 สมมติฐานในการวิจัย.....	38
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	39
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	39
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	41
3.3 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ.....	43
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	44

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป.....	46
4.2 ผลการวิเคราะห์ความเห็นต่อปัจจัยการกล่อมเกลาทางการเมือง.....	48
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	52
4.4 ผลการทดสอบสมมติฐาน.....	60
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	61
5.1 ผลการวิจัย.....	61
5.2 สรุปผลการวิจัย.....	64
5.3 อภิปรายผลการวิจัย.....	65
5.4 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	70
5.5 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	71
บรรณานุกรม	72
ภาคผนวก ก แบบสอบถามการวิจัย.....	78
ภาคผนวก ข ผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	85
ประวัติผู้วิจัย	91

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	แสดงจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช	39
3.2	แสดงกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของแต่ละโรงเรียน จำแนกตามระดับชั้นและเพศ.....	41
4.1	แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	46
4.2	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเห็นต่อปัจจัยการกล่อมเกลา ทางการเมืองในแต่ละด้าน.....	48
4.3	แสดงระดับความเห็นต่อปัจจัยการกล่อมเกลาทางการเมืองในภาพรวม.....	51
4.4	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเห็นต่อการมีส่วนร่วม ทางการเมืองในแต่ละช่วงของการเลือกตั้ง.....	53
4.5	แสดงระดับความเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวม.....	54
4.6	แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ.....	56
4.7	แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามชั้นปีที่กำลังศึกษา.....	56
4.8	แสดงค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนใน อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านชั้นปีที่กำลังศึกษา.....	57
4.9	แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้ต่อเดือนของครอบครัว.....	58
4.10	แสดงค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนใน อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านรายได้ต่อเดือนของครอบครัว.....	58
4.11	แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพหลักของครอบครัว.....	59
4.12	แสดงความสัมพันธ์การกล่อมเกลาทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ เยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	59
4.13	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....	60

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.14	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบสอบถามการกล่อมเกลาทางการเมือง.....	86
4.15	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบสอบถามการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	88
4.16	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบสอบถามทั้งฉบับ.....	89

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	แสดงลำดับชั้นของการเกี่ยวพันทางการเมือง.....	24
2.2	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	38

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มาตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน 2475 ประชาธิปไตยของไทยล้มลุกคลุกคลานมาตลอดระยะเวลากว่า 9 ทศวรรษที่ผ่านมา เรามีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญมาแล้ว 20 ฉบับ มีการเลือกตั้งทั่วไป 27 ครั้ง มีรัฐบาลมาแล้ว 63 คณะ มีนายกรัฐมนตรี 30 คน แต่เรามีการปฏิวัติรัฐประหารถึง 13 ครั้ง (ปฏิวัติ 1 ครั้ง รัฐประหาร 12 ครั้ง) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนผ่านผู้นำด้วยการยึดอำนาจล้มล้างรัฐธรรมนูญ กลายเป็นวัฏจักรของการบริหารประเทศระหว่างรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งและรัฐบาลที่มาจากการยึดอำนาจ โดยมีรัฐธรรมนูญที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงใหม่เป็นเป้าหมายหลักของการแก้ไขสถานการณ์บ้านเมือง นั่นเพราะรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง [กกต.], 2564, น. 73) ทั้งนี้หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยอำนาจสูงสุดหรืออำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย ซึ่งประชาชนทำหน้าที่ปกครองตนเองโดยตรง แต่ในทางปฏิบัติไม่สามารถกระทำได้ จึงเกิดรูปแบบการปกครองประชาธิปไตยแบบผู้แทน โดยประชาชนเลือกผู้แทนขึ้นทำหน้าที่แทนตน และทำหน้าที่ร่วมกันเลือกผู้บริหารประเทศเพื่อกำหนดนโยบายและวิธีการปฏิบัติตามนโยบายถือเป็นกลไกเบื้องต้นของการปกครองระบอบประชาธิปไตย แต่การปกครองแบบผู้แทนนั้นยังไม่สามารถสนองตอบและแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากโครงสร้างทางสังคมที่มีการขยายตัวมีความซับซ้อนรวมถึงการแสวงหาผลประโยชน์ของกลุ่มคนบางกลุ่มซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ทำให้เกิดขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในหมู่ประชาชนเพื่อเรียกร้องสิทธิทางการเมืองและปกป้องผลประโยชน์ของตน เป็นการเคลื่อนไหวทางการเมืองของภาคประชาชนในทางสังคมนิยมรูปแบบใหม่ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนมาเป็น “ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม” หรือ “ประชาธิปไตยแบบทางตรง” มากขึ้น และเปลี่ยนสภาพจากการเมืองของนักการเมืองมาเป็นการเมืองของพลเมืองหรือการเมืองของประชาชน ซึ่งเป็นการเมืองรูปแบบใหม่ที่ถือประชาชนเป็นสำคัญ โดยการให้ประชาชนเข้ามา มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเมืองมากขึ้นเพื่อให้มั่นใจว่าตนจะได้รับสิทธิในสิ่งที่สมควรได้รับรวมถึงการตรวจสอบ ควบคุมและติดตามการดำเนินงานของรัฐ ทั้งนี้ในอดีตประเทศไทยมิได้มี

กรอบกติกาที่ยอมรับและเปิดพื้นที่ให้มีขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชนเป็นสิทธิที่ชอบธรรมเท่าที่ควร แต่เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 นับเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง สารสำคัญของรัฐธรรมนูญล้วนแต่มีผลให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการทางการเมืองทุกระดับมากขึ้น และยังขยายการรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานและสิทธิของพลเมืองเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2554, น. 7-10)

การเมืองภาคประชาชนในประเทศไทยหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 คณะราษฎรที่ประกอบด้วยพลเรือนและทหาร ไม่ได้เปิดโอกาสให้กลุ่มการเมืองอื่นรวมถึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือมีบทบาททางการเมือง ทำให้การเมืองในระยะแรก ๆ ประชาชนไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องเนื่องจากจำกัดอยู่แค่เพียงกลุ่มชนชั้นนำในสังคม สถานการณ์ทางการเมืองช่วงเวลานั้นมีการปฏิวัติรัฐประหารอยู่หลายครั้งอีกทั้งยังไม่เป็นประชาธิปไตย เป็นเพียงการปกครองกลุ่มบุคคล และเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2516 ประชาชนโดยการนำของกลุ่มนิสิตนักศึกษามีการต่อสู้เรียกร้องและต่อต้านขบวนการนักศึกษา มีบทบาททางการเมืองอย่างชัดเจน จนกล่าวได้ว่าเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 เป็นจุดสำคัญหรือเป็นหลักสำคัญของการเมืองภาคประชาชน ต่อมามีการลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยหลายครั้ง โดยคนระดับล่างทั้งคนงาน คนจน ชาวนา และชนชั้นกลาง และภายหลังมีความพยายามล้มล้างระบอบประชาธิปไตย ทำให้เกิดการปฏิวัติสังคมนิยมการปราบปรามนิสิตนักศึกษาอย่างรุนแรงส่งผลให้กลุ่มนิสิตนักศึกษาหันไปเข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย แต่ก็ยังมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองมาโดยตลอด (ลิขิต ชีรเวทิน, 2554, น. 216) แต่เป็นการเคลื่อนไหวเฉพาะเหตุการณ์สำคัญ ๆ จากความแตกแยกทั้งปัจจัยภายในประเทศรวมทั้งจากขบวนการคอมมิวนิสต์สากล ส่งผลให้หน่วยงานรัฐเริ่มดำเนินนโยบายเพื่อฟื้นฟูประชาธิปไตยโดยเน้นความสามัคคีของประชาชนในประเทศ ส่งผลให้เศรษฐกิจภายในประเทศเจริญเติบโตและเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ทำให้ประชาชนมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองน้อยลงเหลือเพียงเฉพาะผู้ได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การไม่ได้รับความเป็นธรรมจากอำนาจรัฐ ความไม่ยุติธรรมทางกฎหมาย และด้านต่าง ๆ หลังจากนั้นเกิดการรวมกันลุกขึ้นต่อสู้ของประชาชนผู้รักความเป็นประชาธิปไตยคัดค้านร่างรัฐธรรมนูญสืบทอดอำนาจเผด็จการอันเป็นผลมาจากการรัฐประหารของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ การคัดค้านการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของผู้นำคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) รวมทั้งเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ เมื่อปี พ.ศ. 2535 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2554, น. 15-18) แต่ในที่สุดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งสำคัญ

เมื่อพฤษภาคม 2535 นำมาสู่การปฏิรูประบบการเมืองไทยอย่างเห็นได้ชัดโดยการเรียกร้องของประชาชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ของการกำหนดนโยบายของรัฐและอื่น ๆ ได้รับการคำนึงถึง จนในที่สุดได้มีระบบการเมืองการปกครองที่จัดว่าเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นและกำลังพัฒนาเป็น “ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม” เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้มีเจตนารมณ์อย่างชัดเจนในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ตลอดจนการสร้างระบบการตรวจสอบอำนาจรัฐ และก่อให้เกิดเสถียรภาพทางการเมืองเพื่อความยั่งยืนของประชาธิปไตย ด้วยสิทธิเสรีภาพและการเข้าถึงสิทธิของการมีส่วนร่วมส่งผลให้สามารถตรวจสอบและเรียกร้องให้ผู้มีอำนาจปฏิบัติตามนโยบายต่าง ๆ ได้ ซึ่งแตกต่างจากอดีต ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ก็มีหลักสำคัญเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้เป็นที่ประจักษ์ชัดเจนยิ่งขึ้น สนับสนุนให้ประชาชนมีบทบาทเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐมากขึ้น กำหนดกลไกสถาบันทางการเมืองของฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารให้มีความสมดุลและมีประสิทธิภาพตามหลักการปกครองแบบรัฐสภา สร้างเสริมสถาบันศาลและองค์กรอิสระต่าง ๆ ให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างสุจริตและเที่ยงธรรม และเห็น่อสิ่งอื่นใดคือการเน้นย้ำคุณค่าและความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล รัฐธรรมนูญฉบับนี้จัดว่าได้ขยายสิทธิของประชาชนให้มามากขึ้นจากรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมา และที่สำคัญได้เพิ่มเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนตลอดจนเป็นการแก้ปัญหาในเรื่องการมีส่วนร่วมที่ประสบในอดีตอีกด้วย (ถวิลวดี บุรีกุล, 2552, น. 4-6) การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกลไกสำคัญที่รัฐเสรีประชาธิปไตยทั้งหลาย ประยุกต์ใช้กลไกดังกล่าวเพื่อให้สอดคล้องกับ โครงสร้างการปกครองและบริบทสังคมวิทยาการเมืองของแต่ละประเทศเช่นเดียวกับประเทศไทย กระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา รัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์และหลักการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้อย่างชัดเจน ทั้งการมีส่วนร่วมในการตรากฎหมาย การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนในอีกมิติคือสิทธิของประชาชนที่ได้บัญญัติในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย หมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 กล่าวได้ว่ารัฐธรรมนูญกำหนด โครงสร้างการมีส่วนร่วมในลักษณะ “หุ้นส่วน” ระหว่างหน่วยงานของรัฐและประชาชนกับชุมชนเพื่อให้กระบวนการนโยบายและกฎหมายตอบสนองต่อประเด็นปัญหาและความต้องการของสังคม จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยของไทยจาก “ประชาธิปไตยแบบผู้แทน” ไปสู่ “ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม” หรือ “ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ” นอกจากสิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่ในฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารภายใต้ระบบรัฐสภา ประชาชน

ในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยยังคงมีสิทธิและมีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบผู้ใช้อำนาจรัฐ รวมทั้งมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะทั้งหลายที่มีผลกระทบต่อประชาชนและชุมชน อย่างไรก็ตาม การใช้สิทธิและมีส่วนร่วมของประชาชนตามกรอบรัฐธรรมนูญและกฎหมายและกฏกติกาที่มีอยู่ ยังคงประสบกับปัญหาในทางปฏิบัติ การตีความและบังคับใช้รัฐธรรมนูญซึ่งมีความเห็นแตกต่างกัน กฎหมายและกฏเกณฑ์กติกาที่มีอยู่ยังไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์และหลักการของรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีผลกระทบต่อการดำเนินการของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินการหรือการอนุญาตให้เอกชนดำเนินการซึ่งอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง (สถาบันพระปกเกล้า, 2565, น. ข)

จากที่กล่าวมา แม้ว่าประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมากกว่า 90 ปี แต่ระยะเวลาที่ผ่านมาประชาธิปไตยของไทยต้องอยู่ในสภาพล้มลุกคลุกคลานอยู่ในวงจรอุบาทว์ทางการเมืองมาโดยตลอด มีการเบียดแทรกของการเป็นเผด็จการเป็นระยะ ๆ และบางครั้งดำรงอยู่ต่อเนื่องเป็นเวลานาน มีการปฏิวัติรัฐประหารที่อ้างความเดือดร้อนของประชาชนและการไม่เป็นประชาธิปไตย ทำให้ในอดีตประชาชนชาวไทยแทบมิได้เข้าไปมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในทางการเมืองแต่อย่างใด อำนาจส่วนใหญ่ตกอยู่ในกำมือของกลุ่มบุคคลบางกลุ่มรวมทั้งฝ่ายบริหารและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ สิ่งที่ประชาชนได้รับเป็นเพียงการมีสิทธิในการเลือกตั้งเท่านั้น และบางครั้งการเลือกตั้งดังกล่าวก็ยังมีข้อสงสัยในความบริสุทธิ์ ยุติธรรมอีกด้วย (บวรศักดิ์ อุวรรณ โณ และ ถวิลวดี บุรีกุล, 2548, น. 1) ที่เป็นเช่นนี้เพราะเราเห็นประชาธิปไตยเป็นเพียงรูปแบบพิธีกรรมในการเข้าสู่อำนาจและการใช้อำนาจ เราจึงมีรัฐธรรมนูญ มีการเลือกตั้ง มีรัฐบาลใช้อำนาจบริหาร รัฐสภาใช้อำนาจนิติบัญญัติ และมีศาลใช้อำนาจตุลาการ แต่สิ่งที่เรายังขาดแคลนหรือมีอยู่เพียงน้อยนิด นั่นคือ ประชาชนคุณภาพที่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีการปฏิบัติตามหลักการหรือคุณลักษณะของความเป็นประชาชนในระบอบประชาธิปไตย การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและการเลือกตั้ง (กต., 2564, น. 1) เพราะความเป็นจริงแล้วในชีวิตประจำวันเราเกี่ยวข้องกับการเมืองแทบทั้งสิ้น อาทิ อาบน้ำ ล้างหน้า โดยการใช้น้ำเป็นการใช้ทรัพยากรน้ำ ซึ่งเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ การกำหนดราคาน้ำ ถูกหรือแพงขึ้นอยู่กับการเมืองทั้งนั้น อีกทั้งการเสียภาษีที่ทุกคนล้วนคิดว่าเป็นเรื่องของผู้มีรายได้ถึงเกณฑ์ที่ต้องยื่นชำระภาษีเงินได้ แต่แท้จริงแล้วคนไทยต้องเสียภาษีกันเกือบทุกคน ดังนั้นเมื่อการเมืองเกี่ยวพันกับการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างแนบแน่นในทุก ๆ มิติ การเมืองจึงมีผลกระทบกับชีวิตของทุกคน โดยที่รู้ตัวหรือไม่รู้ตัวทั้งทางตรง

และทางอ้อม จนกล่าวได้ว่าชีวิตคือการเมือง หรือ การเมืองคือชีวิต ดังนั้นในฐานะเจ้าของอำนาจ อธิปไตยประชาชนจึงควรสนใจและมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อสร้างสรรค์การเมือง ทำการเมืองให้ดี เป็นประโยชน์ต่อทุกคน ด้วยการเข้าไปมีสิทธิมีส่วนร่วมแสดงออกทางการเมืองและการบริหารจัดการ เรื่องต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อตนเองและชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้ในทางอ้อมหรือ “การเมือง ระบบตัวแทน” ผ่านการเลือกตั้งรูปแบบต่าง ๆ และการมีส่วนร่วมทางตรงโดยการเข้าไปมีสิทธิมีส่วนร่วมแสดงออกทางการเมืองและการบริหารจัดการในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งสามารถทำได้ด้วยตนเองและ ร่วมกับผู้อื่น ดังที่เรียกว่า “การเมืองภาคพลเมือง” หรือ “การเมืองภาคประชาชน” ในกิจกรรมการ ตัดสินใจหรือกำหนดนโยบายสาธารณะ การสร้างกติกาและกฎหมาย เข้าร่วมในการตรวจสอบการ ทำงานของนักการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ การร่วมในกระบวนการเลือกตั้งทั้งในช่วงก่อนการเลือกตั้ง ช่วงการเลือกตั้ง และช่วงหลังการเลือกตั้ง (กกด., 2564, น. 116-118)

จากที่มาและความสำคัญดังกล่าว เมื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมิได้หมายความเฉพาะการไป ใช้สิทธิเลือกตั้งเพื่อใช้อำนาจผ่านทางตัวแทนเท่านั้น แต่ประชาชนยังมีส่วนร่วมด้วยตนเองในหลาย โอกาส อีกทั้งในความเป็นจริงยังมีคนจำนวนมากที่ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง หรือบางคนมีสิทธิแต่ไม่ไปใช้สิทธิ แต่เมื่อกระบวนการเลือกตั้งหรือการใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชนได้เกิดขึ้นแล้วก็ถือว่าคนไทยทุกคน มีฐานะเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยย่อมต้องรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้นจากการเลือกตั้งหรือผลกระทบ จากการกระทำของตัวแทน (กกด., 2564, น. 118-121) ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของเยาวชน ภายใต้สิทธิเสรีภาพตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อให้ทราบว่าเยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจและเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากน้อยเพียงใด เพราะผู้วิจัยตระหนักดีว่าเยาวชน สามารถเข้าไปมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงการบริหารประเทศอย่างเกิดผลสำเร็จและถือเป็นบุคคล สำคัญที่สามารถเสริมสร้างกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัด นครศรีธรรมราช

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอ ขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกล่อมเกลாதทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน โดยแบ่งเป็นช่วงก่อนการเลือกตั้ง ช่วงเลือกตั้ง และช่วงหลังเลือกตั้ง และศึกษาปัจจัยด้านการกล่อมเกลாதทางการเมืองที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้าน ครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน และสื่อสังคมออนไลน์

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2566 มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 539 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2566 จำนวน 230 คน โดยวิธีแทนค่าตามสูตรของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (วัลลภ สุขสวัสดิ์, 2561, น. 76) และกำหนดกลุ่มตัวอย่างแยกตามระดับชั้นและเพศ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) (สุพัตรา จุณณะปิยะ, 2551, น. 119)

ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้จะศึกษากลุ่มตัวอย่างในพื้นที่อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการระหว่าง เดือน มีนาคม พ.ศ.2566 ถึง เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2566

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ศึกษาเพื่อส่งเสริมเยาวชนให้ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง และกล้าแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองการปกครองตามที่รัฐธรรมนูญให้สิทธิและเสรีภาพ

1.4.2 ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษา อันจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.4.3 ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษา และสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความรู้ที่ถูกต้องตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

1.5.1 การเมือง หมายถึง การจัดสรรอำนาจเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน รวมถึงการกำหนดและบังคับใช้กฎระเบียบของสังคมอย่างยุติธรรม เพื่อสนองตอบประโยชน์สุขของประชาชนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม การเมืองเป็นกระบวนการเกี่ยวกับการตัดสินใจหรือตกลงใจเพื่อจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติและควบคุมการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมด้วยการกำหนดและปฏิบัติตามกติกา

1.5.2 การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การที่เยาวชนซึ่งเป็นนักเรียนได้เข้าไปมีสิทธิมีส่วนร่วมแสดงออกทางการเมืองและการบริหารจัดการเรื่องต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อตนเองและชุมชน ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยทางอ้อมหรือเรียกว่า “การเมืองระบบตัวแทน” ผ่านตัวแทนที่เลือกเข้าไปทำหน้าที่แทนตน ได้แก่ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยทางตรง ในลักษณะที่ดำเนินการด้วยตนเองหรือร่วมกับผู้อื่น ดังที่เรียกว่า “การเมืองภาคพลเมือง” หรือ “การเมืองภาคประชาชน” ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือกำหนดนโยบายสาธารณะ การมีส่วนร่วมในการสร้างกติกาและกฎหมายระดับต่าง ๆ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของนักรเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ การมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งทั้งในช่วงก่อนการเลือกตั้ง ช่วงการเลือกตั้ง และช่วงหลังการเลือกตั้ง

1.5.3 การกล่อมเกลາทางการเมือง หมายถึง กระบวนการเรียนรู้และหรือกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางความคิด ความเชื่อ ทักษะคติ อุดมการณ์ ค่านิยม ในทางการเมือง จากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่งไปยังอีกกลุ่มในสังคมนั้น ๆ ผ่านสถาบันหรือปัจจัยต่าง ๆ อาทิ ครอบครัว สถานศึกษากลุ่มเพื่อน สื่อมวลชน รวมถึงปัจจัยด้านประสบการณ์หรือในสังคมปัจจุบันเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เชื่อมโยงข้อมูลกันผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น Facebook, TikTok, Twitter, Line, Instagram และอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.5.4 เยาวชน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนขนอมพิทยฯ และโรงเรียนท้องถิ่นชนคณาภิบาล อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

บทที่ 2

ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน: กรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราชในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเสนอหัวข้อเรียงลำดับดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการเมืองในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
 - 2.1.1 ความหมายของการเมือง
 - 2.1.2 การปกครองระบอบประชาธิปไตย
 - 2.1.3 รูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
 - 2.1.4 การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
 - 2.2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง
 - 2.2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
 - 2.2.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง
 - 2.2.4 ลำดับขั้นของการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการกล่อมเกลாதทางการเมือง
 - 2.3.1 ความหมายของการกล่อมเกลாதทางการเมือง
 - 2.3.2 สถาบันการกล่อมเกลาททางการเมือง
 - 2.3.3 วิธีการกล่อมเกลาททางการเมือง
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย
- 2.6 สมมติฐานในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

2.1.1 ความหมายของการเมือง

สมบัติ ชำรงฉัตรวงศ์ (2543) กล่าวว่า การเมืองขึ้นอยู่กับกระบวนการหล่อหลอมขัดเกลาทางสังคมของแต่ละบุคคล การเมืองเป็นเรื่องของการแสวงหาอำนาจเพื่อใช้อำนาจเหล่านั้นในการแสวงหาประโยชน์ให้กับตน การเมืองเกี่ยวกับอำนาจรัฐซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดของรัฐ เป็นอำนาจที่ให้ทั้งคุณและโทษ การเมืองหมายถึงการใช้อำนาจจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร (2551) ให้ความหมายการเมืองว่าเป็นกิจกรรมสาธารณะที่เกี่ยวกับการจัดสรรอำนาจและการใช้อำนาจเพื่อจัดแบ่งผลประโยชน์และทรัพยากรในสังคม

พิเชษฐ วงศ์เกียรติขจร (2552) อธิบายถึงการเมือง เป็นเรื่องเกี่ยวกับการแข่งขัน เพื่อให้ได้อำนาจที่มีผลกระทบต่อสมาชิกสังคมส่วนใหญ่

จันทรม สีหามัญญ์ (2558) สรุปไว้ว่า การเมืองคือการจัดสรรอำนาจเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน ซึ่งหมายถึงการกำหนดและบังคับใช้กฎระเบียบของสังคมอย่างยุติธรรม เพื่อสนองตอบประโยชน์สุขของประชาชนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม การเมืองจึงเป็นกระบวนการเกี่ยวกับการตัดสินใจหรือตกลงใจเพื่อจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติและควบคุมการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมด้วยการกำหนดและปฏิบัติตามกติกา ตลอดจนการยอมรับการใช้อำนาจในสังคมทั้งในส่วนของการบังคับหรือยอมรับนับถือ

ภุรี พวงศ์เจริญ (2558) กล่าวสรุปความหมายไว้ว่า การเมืองคือกิจกรรมที่มนุษย์กระทำ รักษาคุณสมบัติที่ดี และปรับปรุงกฎทั่ว ๆ ไป ซึ่งมนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ภายใต้กฎเหล่านั้น การเมืองมีความเชื่อมโยงกับปรากฏการณ์ของความขัดแย้งและความร่วมมือในสังคมจากการที่มีความคิดเห็นตรงข้ามกัน ความต้องการที่ต่างกัน การแข่งขันกัน และความสนใจที่แตกต่างกัน การเมืองจึงเป็นเรื่องของการแสวงหาวิธีที่จะยุติปัญหาและทำความตกลงกันท่ามกลางความขัดแย้งในสังคม

สุดาภรณ์ อรุณดี (2558) กล่าวว่า การเมือง (politics) เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิธีการได้มาซึ่งอำนาจในการปกครอง (government) การบริหารราชการแผ่นดิน (administration) และการใช้อำนาจหน้าที่ที่ได้มาเพื่อสร้างความผาสุกให้แก่ประชาชน

จึงกล่าวโดยสรุป การเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอำนาจและการใช้อำนาจในการจัดสรรผลประโยชน์สาธารณะให้กับบุคคลทุกระดับในสังคมอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม

2.1.2 การปกครองแบบประชาธิปไตย

สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2543) อธิบายว่า ระบบประชาธิปไตยเป็นระบบการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน

การปกครองของประชาชน คือ ประชาชนทั้งหมดเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย

การปกครองโดยประชาชน คือ ประชาชนเป็นผู้เลือกตัวแทนเข้ามาทำหน้าที่ในการปกครอง และ

การปกครองเพื่อประชาชน คือ ตัวแทนที่ประชาชนเลือกตั้งเข้ามาทำหน้าที่ในการปกครอง จะต้องใช้อำนาจในการปกครองเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน จะประกอบไปด้วยหลักการ 5 ประการ คือ (สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2543, น. 247-249)

1. หลักอธิปไตยของปวงชน ประชาชนเจ้าของอำนาจอธิปไตยจะแสดงออกโดยใช้อำนาจกำหนดตัวผู้ปกครองผ่านกระบวนการเลือกตั้ง และหมายรวมทั้งอำนาจในการเลือกตั้งและถอดถอน

2. หลักเสรีภาพ ในระบอบประชาธิปไตยจะต้องเคารพในเสรีภาพของประชาชน ที่ชัดเจนคือการไม่ละเมิดซึ่งกันและกันเพื่อประกันความเสมอภาคในการใช้เสรีภาพของประชาชน

3. หลักความเสมอภาค ระบอบประชาธิปไตยยอมรับในความแตกต่างของมนุษย์ เชื่อมั่นว่ามนุษย์มีโอกาสที่เสมอภาคเท่าเทียมกันถึงแม้จะมีความสามารถแตกต่างกัน

4. หลักกฎหมาย ในระบอบประชาธิปไตยกฎหมายต้องมีที่มาอันชอบธรรม คือมาจากอำนาจอธิปไตยของปวงชน ต้องใช้บังคับประชาชนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติไม่ว่าคนรวยหรือคนจน และต้องให้ความคุ้มครองภายใต้กระบวนการยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างเสมอภาคเท่าเทียม

5. หลักเสียงข้างมาก ในระบอบประชาธิปไตยการใช้หลักเสียงข้างมากจะต้องให้ความเคารพต่อเสียงข้างน้อยด้วย เนื่องจากเสียงข้างน้อยจะทำหน้าที่ควบคุม กำกับ และตรวจสอบการใช้เสียงข้างมากให้เป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชน

วิชัย ต้นศิริ (2548) ได้ศึกษาปรัชญา แนวคิดที่เป็นรากเหง้าของประชาธิปไตย ตลอดจนประวัติศาสตร์ของการนำแนวคิดสู่ภาคปฏิบัติในแต่ละสังคมที่หยิบมาเป็นแม่แบบ สรุปหลักการสำคัญของระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยประกอบด้วย

1. หลัก “อำนาจอธิปไตย” เป็นของมวลชน หรือมาจากประชาชน

2. หลัก “สิทธิเสรีภาพของประชาชน” เป็นหลักที่จำกัดอำนาจอธิปไตยของรัฐสภาไว้ในขอบเขต

3. หลัก “การปกครองของกฎหมาย” (The Rule of Law) ประชาธิปไตยจะดำรงอยู่ไม่ได้หากไม่มีหลักของการปกครองของกฎหมายหรือโดยกฎหมาย

4. หลักของการรวมศูนย์อำนาจในรัฐสภา และหลักการแยกอำนาจ คานอำนาจ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2563) อธิบายว่า หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยอยู่บนพื้นฐานความเชื่อในความสำคัญและศักดิ์ศรีของปัจเจกบุคคล ความเชื่อในความเสมอภาคของมนุษย์ และความเชื่อในความเป็นอิสระเสรี ซึ่งประกอบด้วยหลักการ ดังต่อไปนี้

1. เสรีภาพ (Liberty) คือ อิสรภาพที่บุคคลจะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ตนต้องการโดยไม่อยู่ภายใต้การกีดกันของรัฐเว้นแต่กฎหมายได้ห้ามไว้ เพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น

2. ความเสมอภาค (Equality) คือ ความเท่าเทียมกันของคนในสังคม เป็นความเท่าเทียมในความเป็นมนุษย์ และเท่าเทียมในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม มีศักดิ์ศรี เกียรติยศ และมีคุณค่าของความเป็นคนอย่างเดียวกัน ประกอบไปด้วย

1. ความเสมอภาคในความเป็นมนุษย์
2. ความเสมอภาคตามกฎหมาย
3. ความเสมอภาคด้านโอกาส
4. ความเสมอภาคทางการเมือง
5. ความเสมอภาคในการใช้สิทธิเลือกตั้ง
6. ความเสมอภาคในการสมัครรับเลือกตั้ง
7. ความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ

3. อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน (Popular Sovereignty) ในระบอบประชาธิปไตย ประชาชนเป็นผู้ปกครองรวมถึงผู้ถูกปกครอง กล่าวคือผู้ปกครองมาจากการเลือกตั้งโดยเสียงข้างมาก จึงมีสิทธิโดยชอบเพราะผู้ถูกปกครองยินยอมให้มีสิทธิปกครอง

4. หลักการเสียงข้างมากแต่ต้องคุ้มครองเสียงข้างน้อย (The Rule of Majority) ประชาชนทุกคนที่อาศัยอยู่ในประเทศมีสิทธิช่วยตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาบ้านเมืองที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง แต่ความเป็นจริงแล้วทุกคนมีความคิดที่แตกต่าง ดังนั้นในการแก้ไขปัญหาจึงต้องฟังเสียงส่วนใหญ่เป็นหลัก

กต. (2564) กล่าวถึงหลักประชาธิปไตยซึ่งมีลักษณะเด่นที่จะไม่เห็นในการปกครองรูปแบบอื่น ประกอบด้วย 6 หลักที่สำคัญ ได้แก่

1. หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน หมายความว่า อำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน เป็นหลักที่มีความสำคัญที่สุด ประชาชนจะใช้อำนาจอสูงสุดที่มีนี้ได้ 3 ทาง คือ

1. ทางการบริหารในรูปแบบคณะรัฐมนตรี โดยเลือกผู้แทนที่ตนไว้วางใจเข้าไปบริหารประเทศเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน
2. ทางนิติบัญญัติ โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ออกกฎหมาย และ
3. ทางศาลหรือตุลาการทำหน้าที่ในการตัดสินคดีความต่าง ๆ

2. หลักสิทธิและเสรีภาพ

สิทธิ หมายถึง ประโยชน์ที่พึงได้รับ โดยมีกฎหมายรับรองคุ้มครอง เป็นประโยชน์ที่ทุกคนควรได้รับอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

เสรีภาพ หมายถึง ความเป็นอิสระที่จะทำหรือไม่ทำอะไรก็ได้ แต่ต้องไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพผู้อื่น ไม่ฝ่าฝืนกฎหมายและไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดี

3. หลักความเสมอภาค หมายถึง ความเสมอภาคในโอกาสที่ได้รับเหมือนกัน รวมถึงการให้โอกาสแก่ผู้ด้อยโอกาสได้รับสิทธิเท่าเทียมกับผู้อื่นโดยไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติ ซึ่งจะแตกต่างจากคำว่าความเท่าเทียมที่ทุกคนจะได้รับทุกอย่างเท่ากัน

4. หลักภราดรภาพ หมายถึง ความเป็นพี่เป็นน้อง รักใคร่ สามัคคี ประองคองกัน เพราะหากทุกคนในสังคมมีความรู้สึกเป็นพี่เป็นน้องกัน การให้อภัยกันก็จะเกิดขึ้น ความขัดแย้งในสังคมก็จะลดลง

5. หลักเหตุผล หมายถึง การรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน ยึดหลักเสียงข้างมากแต่ต้องรับฟังเสียงข้างน้อย ไม่ใช่เสียงข้างมากลากไปทั้งที่เสียงข้างน้อยมีเหตุผลที่ดีกว่า

6. หลักนิติธรรม หมายถึง การปกครองโดยกฎหมายที่เป็นธรรม ทุกคนอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายเดียวกัน ไม่เลือกใช้กฎหมายกับคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ และเป็นกฎหมายที่รักษาผลประโยชน์ของทุกคนทุกกลุ่มอย่างเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติหรือสองมาตรฐาน

กล่าวโดยสรุป การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย มีหลักการที่สำคัญ ได้แก่ หลักอธิปไตยเป็นของปวงชน หลักสิทธิและเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักเสียงข้างมากที่ต้องคุ้มครองเสียงข้างน้อย และหลักนิติธรรม

2.1.3 รูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

รณชัย โตสมภาค (ม.ป.ป.) อธิบายถึงการปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยสามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ประชาธิปไตยโดยตรง (Direct Democracy) หรือประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) การปกครองที่ประชาชนทุกคนเป็นผู้ใช้อำนาจของตนเองได้โดยตรงด้วยการ

ประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาคัดสินปัญหาและเลือกตั้งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานของรัฐ ประชาชนมีบทบาทในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการของบ้านเมืองโดยไม่ต้องผ่านกระบวนการหลายขั้นตอน

2. ประชาธิปไตยโดยทางอ้อม (Indirect Democracy) หรือประชาธิปไตยแบบมีตัวแทน (Representative Democracy) เป็นรูปแบบการปกครองที่ให้อำนาจประชาชนเลือกตัวแทนเข้าสู่ที่ประชุมเพื่อพิจารณาคัดสินใจแก้ไขปัญหาของรัฐและบริหารกิจการบ้านเมืองตามกรอบนโยบายของรัฐ

การปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยสามารถแบ่งเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1. หลักประมุขของประเทศ (Head of State)

1. การปกครองระบอบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ (Constitutional Monarchy) พระมหากษัตริย์ในฐานะประมุขของประเทศ เป็นศูนย์รวมของอำนาจอธิปไตยที่เป็นของประชาชนทั้งหมด โดยจะใช้อำนาจอธิปไตยผ่านอำนาจสามฝ่าย คือ อำนาจนิติบัญญัติผ่านทางรัฐสภา อำนาจบริหารผ่านทางคณะรัฐมนตรี และอำนาจตุลาการผ่านทางศาล ได้แก่ สหราชอาณาจักร ประเทศไทย หรือประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น

2. การปกครองโดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุข (Presidency) ผู้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีมาจากการเลือกตั้งของประชาชน ทำหน้าที่เป็นประมุขของรัฐ และในบางประเทศจะทำหน้าที่เป็นประมุขของฝ่ายบริหารด้วย เช่น สหรัฐอเมริกา หรือ ประเทศอินโดนีเซีย เป็นต้น

2. หลักการรวมและแยกอำนาจ (Separation of Powers)

1. การปกครองระบบรัฐสภา (Parliamentary System) ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติจะทำหน้าที่ผ่านรัฐสภา สามารถแบ่งออกได้เป็นแบบสภาเดียว (Unicameral System) และแบบสองสภา (Bicameral System)

2. การปกครองระบบประธานาธิบดี (Congressional System) ประธานาธิบดีซึ่งเป็นประมุขของรัฐและฝ่ายบริหารจะมาจากการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อได้รับเลือกตั้งจะมีสิทธิและอำนาจในการแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีเพื่อบริหารประเทศโดยผ่านความเห็นชอบของวุฒิสภา ในขณะที่สมาชิกรัฐสภาทั้งสองสภาก็มาจากการเลือกตั้งทั่วไปที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งประธานาธิบดี

3. การปกครองระบบผสม (Mixed System) ประธานาธิบดีเป็นประมุขและบริหารราชการแผ่นดินร่วมกับนายกรัฐมนตรี ในด้านการบริหารนายกรัฐมนตรีจะเป็นผู้ใช้อำนาจบริหาร ประธานาธิบดีจะเป็นผู้กำหนดนโยบายต่างประเทศและการเมืองทั่วไป ทั้งนี้ ประธานาธิบดีในระบบผสมจะมีอำนาจอนุญาตตุลาการระหว่างรัฐสภากับคณะรัฐมนตรี และมีอำนาจในการประกาศยุบสภา

2.1.4 การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย

รัฐธรรมนูญและธรรมเนียมการปกครองทุกลบับประกาศเจตนารมณ์ไว้ชัดเจนที่ต้องการให้ประเทศไทยมีการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยมีหลักการสำคัญ ๆ สรุปได้ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563, น. 7-8)

1. ใช้อำนาจอธิปไตย โดยอำนาจสูงสุดเป็นปวงชนชาวไทย แบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย คือ อำนาจนิติบัญญัติหรืออำนาจในการออกกฎหมายผ่านรัฐสภา อำนาจบริหารหรืออำนาจในการใช้กฎหมายผ่านรัฐบาล และอำนาจตุลาการผ่านศาล
2. รูปแบบของรัฐเป็นอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวจะแบ่งแยกมิได้
3. มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขแห่งรัฐ เป็นสถาบันสูงสุดดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะผู้ใดจะละเมิดมิได้
4. ให้สิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ของประชาชนโดยระบุนิติธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานไว้ครบครัน
5. มีการปกครองแบบรัฐสภา คือ ให้มีรัฐสภาเป็นหลักในการปกครองซึ่งทำหน้าที่พิจารณาบัญญัติกฎหมายและเป็นตัวแทนแสดงเจตนารมณ์แทนประชาชน
6. มีคณะรัฐมนตรีหรือรัฐบาล เป็นผู้ใช้อำนาจบริหาร
7. มีตุลาการ มีศาลยุติธรรมใช้อำนาจในการตัดสินคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย
8. มีการปกครองท้องถิ่น โดยใช้หลักการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นสามารถปกครองตนเองได้
9. มีพรรคการเมือง เป็นที่สร้างสรรค์ของอุดมการณ์ เป็นสถานที่รวมตัวของคนส่วนใหญ่และเป็นสถาบันร่วมมือทางการเมืองระหว่างประชาชน
10. มีการเลือกตั้ง เป็นกระบวนการคัดเลือกผู้แทนของประชาชน ให้ผู้คนมีโอกาสเลือกตัวแทนของตนเองได้อย่างอิสระ

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.2.1 การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation)

ในอดีต กระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเน้นที่การใช้สิทธิเลือกตั้งตามหลักการ “ประชาธิปไตยแบบเป็นตัวแทน” โดยการเลือกผู้แทนหรือตัวแทนมาตัดสินใจและแก้ปัญหาแทนตน ปัจจุบันสังคมให้ความสำคัญกับ “ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม” ซึ่งนอกจากการเลือกผู้แทนเข้าไปปกครองและบริหารแล้ว ประชาชนยังมีส่วนร่วมโดยตรงในกระบวนการตัดสินใจของรัฐบาลที่จะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของตน การร่วมรับรู้ ร่วมแสดงความคิดเห็นในกระบวนการ

ตัดสินใจของหน่วยงานรัฐ ร่วมสนับสนุนกำกับดูแลการทำงานของภาครัฐเพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากประชาชน (อรทัย ก๊กผล, 2546, น. 2)

เซวี่ ไพร์พริณโรจน์ (2530) อธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การที่สมาชิกของสังคมเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในเรื่องการเมืองด้วยความสมัครใจ จะโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ เช่น การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การแสวงหาความรู้ทางการเมือง เป็นต้น ส่วนบุคคลที่มีลักษณะตรงข้ามคือไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง ไม่สนใจกิจกรรมทางการเมือง เรียกว่า “ความเฉยเมยทางการเมือง”

สุจิต บุญบงการ (2537) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ กิจกรรมที่บุคคลมีจุดประสงค์เพื่อให้มีอิทธิพลในกระบวนการตัดสินใจของรัฐบาล ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความหมายในเรื่องกิจกรรม ไม่ใช่ทัศนคติ ไม่ใช่เป็นเรื่องของความคิดความรู้สึกหรือความเชื่อทางการเมือง
2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองใช้กับบุคคลทั่วไป แต่ผู้นำทางการเมืองหรือนักการเมืองจะเรียกว่าบทบาททางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นบทบาทของบุคคลซึ่งไม่ได้มีอาชีพการเมือง
3. การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นความพยายามที่จะโน้มน้าวการตัดสินใจของรัฐบาล โดยแสดงออกเพื่อให้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลหรือผู้นำประเทศ ทั้งสนับสนุน ปกป้องหรือต้องการเปลี่ยนแปลงตัวผู้นำ สามารถเกิดขึ้นได้ไม่ว่าจะถูกหรือผิดกฎหมาย สงบหรือรุนแรง
4. การมีส่วนร่วมทางการเมือง อาจไม่ประสบความสำเร็จหรือสามารถผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาลได้ตลอดเวลาและทุก ๆ เรื่องก็ได้

สมบัติ ชำรงชัยวงศ์ (2543) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นทั้งเป้าหมายและกระบวนการทางการเมือง เป้าหมายสำคัญของการพัฒนาการเมืองให้เป็นประชาธิปไตยคือส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวางและทั่วถึงเพื่อแสดงออกในฐานะที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริง

จันทนา สุทธิจารี (2544) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึง การมีส่วนร่วมตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ เป็นการกระทำที่ต้องเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจ เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐทั้งในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

สากล พรหมสถิต และ นพดล ชีระวงศ์ภิญโญ (2561) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการกระทำด้วยความเต็มใจ จะบรรลุผลสำเร็จหรือไม่ก็ตาม จะมีการบริหารจัดการเป็นระบบหรือไม่

จะเกิดขึ้นเป็นบางครั้งหรือเป็นประจำ ถูกหรือไม่ถูกกฎหมาย เพื่อให้มีอิทธิพลในการกำหนดนโยบายของรัฐหรือการบริหารหรือการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาล

กกด. (2564) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ การที่พลเมืองเข้าไปมีสิทธิมีส่วนร่วมแสดงออกทางการเมืองและการบริหารจัดการในเรื่องต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อตนเองและชุมชน ซึ่งสามารถดำเนินการได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น จึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึง การที่ประชาชนสมัครใจเข้าไปมีส่วนร่วมในการร่วมรับรู้ ร่วมให้ความคิดในกระบวนการตัดสินใจของหน่วยงานรัฐ ตลอดจนพยายามให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ การสนับสนุนติดตามการทำงานของภาครัฐ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม

2.2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ทฤษฎีปัจจัยกำหนด (Deterministic Theories)

ทฤษฎีนี้มีแนวความคิดพื้นฐานว่า ปัจจัยทางสังคมมีความสำคัญต่อการกำหนดพฤติกรรมการเมือง ภูมิหลังทางสังคมมีอิทธิพลที่สำคัญต่อพฤติกรรมทางการเมือง ทฤษฎีนี้มีแนวความคิดหลักได้แก่ ตัวแบบแรงผลักดันทางสังคม (social forces) ซึ่งเป็นทฤษฎีเสนอเงื่อนไขที่กำหนดรูปแบบของพฤติกรรม แนวทางศึกษานี้ได้นำแนวความคิดทางสังคมวิทยาเรื่องสถานภาพทางเศรษฐกิจและสถานภาพทางสังคมของบุคคล (SES: socio economic status) ที่ว่าฐานะตำแหน่งทางสังคมเป็นสิ่งที่สำคัญในการกำหนดความต่างในพฤติกรรมของคนมาใช้ในการศึกษาพฤติกรรมการเมือง ฐานะตำแหน่งที่ได้มาโดยกำเนิด เช่น เพศ ตระกูล หรือการได้มาจากการกระทำขึ้นมาในภายหลัง เช่น ความร่ำรวย ระดับการศึกษา ในสังคมจะประกอบด้วยชนชั้นทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งบุคคลต่างชนชั้นกันจะมีแบบแผนพฤติกรรมแตกต่างกัน โดยสันนิษฐานเบื้องต้นว่าบุคคลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมเหมือนกันจะได้รับประสบการณ์และการกลมกลืนที่คล้ายคลึงกันในทางตรงกันข้ามบุคคลที่อยู่ในสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมแตกต่างกัน จะถูกหล่อหลอมโดยประสบการณ์ให้มีบุคลิกภาพ ทักษะคิด แรงจูงใจความรู้สึกนึกคิดที่ต่างกัน ทำให้บุคคลแสดงออกต่างกัน (ทิตยา สุวรรณะชญ, 2547, น. 38)

ทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผล (Consciously Rational Theories)

ทฤษฎีนี้เน้นที่ปฏิกิริยาของความเข้าใจการคิดทบทวนของผู้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่มีต่อ นโยบายของพรรคการเมือง สภาพของผู้สมัครรับเลือกตั้งและค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ลักษณะเหล่านี้

เป็นเหมือนกับกรอบความคิดเชิงเหตุผล (rational framework) ของผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเหมือนกับการตัดสินใจของผู้บริโภคในทางด้านเศรษฐศาสตร์

Harrop & Miller (1987) กล่าวว่าไว้ว่า แนวทางศึกษาพฤติกรรมการเมืองทฤษฎีนี้ นำความคิดทางเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยความคิดอย่างมีเหตุผลของมนุษย์เศรษฐกิจ (economic man) มาศึกษาการตัดสินใจทางการเมือง โดยเห็นว่า ความเข้าใจอย่างมีเหตุผลของบุคคลเกี่ยวกับต้นทุนและผลประโยชน์ (cost-benefit) เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการเมืองที่สำคัญ ตัวแบบนี้จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างว่า ตัวแบบการเลือกอย่างมีเหตุผล มุมมองเชิงเศรษฐศาสตร์นี้ตั้งอยู่บนฐานคติที่สำคัญคือ

1. แนวทางศึกษานี้ถือว่าการลงคะแนนเสียงเป็นเครื่องมือที่จะนำมาซึ่งผลประโยชน์หรือเป้าหมายที่ตนต้องการ การตัดสินใจลงคะแนนจึงต้องพิจารณาจากผลประโยชน์ของตนเป็นหลัก
2. แนวทางการศึกษานี้ให้ความสำคัญกับจุดมุ่งหมายทางการเมือง กล่าวคือ การลงคะแนนเสียงของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จะมองที่จุดมุ่งหมายทางการเมืองของตน
3. แนวทางการศึกษานี้ ถือว่าการตัดสินใจลงคะแนนเสียงของผู้ลงคะแนนจะกระทำอย่างละเอียดรอบคอบ ระมัดระวัง โดยใช้ข่าวสารที่มากพอ

Dows (1957) อธิบายแนวทางการศึกษาด้านพฤติกรรมทางการเมืองที่น่าสนใจคือแนวความคิดซึ่งมีสมมติฐานของแนวการวิเคราะห์การตัดสินใจว่าทุกคนเป็นผู้มีเหตุผล ดังนั้นทุกคนจะตัดสินใจอย่างมีเหตุผลเสมอ โดยได้เสนอนิยามการตัดสินใจอย่างเป็นเหตุเป็นผลไว้ดังนี้

1. สามารถตัดสินใจได้เสมอเมื่อเผชิญกับทางเลือกต่าง ๆ
2. มีการจัดลำดับทางเลือกต่าง ๆ ไว้ตามลำดับความสำคัญในทัศนะของผู้ตัดสินใจ
3. การจัดลำดับนี้มีการปรับเปลี่ยนลำดับก่อนหลังได้เสมอ
4. ผู้ตัดสินใจจะเลือกทางที่จัดลำดับไว้สูงสุดเสมอ
5. ในสถานการณ์เหมือนกัน การตัดสินใจจะเหมือนกันเสมอไป

Niemi & Weisberg (1984) อธิบายว่า หน้าที่ทางการเมืองในการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยก็คือการเลือกรัฐบาล ดังนั้นพฤติกรรมความชอบอย่างมีเหตุผลที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งก็คือพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่การเลือกรัฐบาล

ทฤษฎีจิตวิทยา (Psychology Theories)

Harrop & Miller (1987) อธิบายว่า แนวทางการศึกษานี้ให้ความสนใจกับปัจจัยด้านความรู้สึกหรือความผูกพันทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ตัวแบบทางจิตวิทยาที่นักรัฐศาสตร์สนใจศึกษาเป็นอย่างมาก คือ พฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งซึ่งเกิดจากความผูกพันทางจิตใจต่อพรรค

การเมืองโดยเน้นศึกษาอิทธิพลของความผูกพันดังกล่าว นั่นก็คือความจงรักภักดีหรือความเชื่อที่มีการถ่ายทอดให้กันในรูปของกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และยังเป็นเรื่องจิตวิทยาสังคมเกี่ยวกับทัศนคติคือบุคคลจะมีความรู้สึกพึงพอใจ ผักใฝ่ สนใจ หรือนิยมชมชอบรวมทั้งรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของขณะเดียวกันก็เป็นผลมาจากการเรียนรู้ของบุคคลในรูปแบบของกระบวนการกล่อมเกลாத่างสังคม ซึ่งจะเริ่มเรียนรู้ความผูกพันตั้งแต่วัยเด็กโดยสถาบันครอบครัวและสถาบันทางสังคมอื่น ๆ

สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2547) ให้ข้อสรุปคุณลักษณะของความผูกพันต่อพรรคการเมืองไว้ 5 ประการ คือ

1. ผู้ลงคะแนนเสียงส่วนมากมีความชอบพรรคการเมืองพรรคใดเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว โดยครอบครัวมีอิทธิพลสูงในเรื่องนี้
2. ความผูกพันต่อพรรคการเมืองมีผลโดยตรง ทำให้ผู้ลงคะแนนเสียงสนใจข่าวสารทางการเมืองและลงคะแนนให้พรรคการเมือง และยังมีผลโดยอ้อมต่อการเลือกรับข่าวสารเกี่ยวกับผู้สมัคร นโยบายและความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองและกลุ่มของตน
3. ปกติความผูกพันต่อพรรคการเมืองจะคงอยู่ช่วงระยะเวลาหนึ่ง จึงไม่เป็นการเปลี่ยนที่ขึ้นลงรวดเร็วเกินไป
4. บุคคลที่มีความผูกพันต่อพรรคการเมืองมักจะกลับมาชอบพรรคเดิม หลังจากเปลี่ยนใจไปเลือกพรรคอื่นในบางช่วงที่มีเหตุการณ์เฉพาะอย่าง ทำให้การผันแปรเกิดขึ้นในบางครั้ง
5. ความผูกพันต่อพรรคการเมืองทำให้คาดการณ์คะแนนเสียงพื้นฐานได้ ความผูกพันต่อพรรคการเมืองมีองค์ประกอบหลายอย่าง อาจจะเพราะนโยบายหรือชอบบุคลิกภาพของผู้นำ และยังหมายรวมถึงการสนับสนุนพรรคในรูปแบบต่าง ๆ ด้วย

ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory)

Johnson (1981) อธิบายทฤษฎีโดยการเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของมนุษย์ที่แตกต่างจากสิ่งมีชีวิตอื่นในโลก โดยมนุษย์จะคบหาสมาคมใกล้ชิดกันขนาดไหนนั้นขึ้นอยู่กับ การสนองตอบความต้องการและการทำประโยชน์ช่วยเหลือกันมากน้อยเพียงใด ความต้องการและผลประโยชน์จึงเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนที่อยู่ร่วมกันในด้านเศรษฐกิจ การสูญเสียประโยชน์ การได้รับรางวัลและกำไรเป็นความรู้สึกสำนึกพื้นฐานในความสัมพันธ์ การกระทำบางอย่างแก่อีกฝ่ายคนเราก็จะปฏิบัติต่อผู้อื่นในลักษณะที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตนเอง ถึงจะสูญเสียบางอย่างไปก็จะเป็นการสูญเสียเพียงเล็กน้อย ผลลัพธ์ที่ได้คือรางวัลหรือกำไรจำนวนมากจากผู้อื่น เป็นการตอบสนองต่อการแลกเปลี่ยนทางด้านสังคม

2.2.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เชาว์ ไพโรพิจูณ โรจน์ (2530) กล่าวถึง รูปแบบการเข้าร่วมทางการเมืองเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้ชัดเจน สภาพสังคมและวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมือง แบ่งเป็น 3 รูปแบบ

1. วัฒนธรรมการเมืองแบบคับแคบ (parochial political culture) ลักษณะสังคมที่ประชาชนไม่เข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมือง เพราะการขาดความรู้ความเข้าใจในระบอบการเมืองการปกครองและไม่คิดว่าตนจะมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ และยังถือว่าการเมืองอยู่นอกเหนือการควบคุมของตน

2. วัฒนธรรมการเมืองแบบไพร่ฟ้า (Subject political culture) ลักษณะสังคมที่เริ่มพัฒนาขึ้นมา ประชาชนเริ่มเรียนรู้และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองการปกครองโดยทั่วไปและเริ่มมีการเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้น แต่จะเข้าร่วมเพียงบางด้านเท่านั้น

3. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (participant political culture) ลักษณะสังคมที่พัฒนาแล้ว ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมือง เริ่มต้นตัวในเรื่องสิทธิเสรีภาพ และเข้ามาสนใจการเมืองมากขึ้น มีการรับรู้และยอมรับในอำนาจรัฐ ในสังคมนี้ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2561) อธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย โดยจำแนกเป็น 4 แนวคิด ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยตรง (Direct Democracy) ในรูปแบบนี้ประชาชนหรือพลเมืองของรัฐจะทำหน้าที่เป็น “สภา” โดยทุกคนจะมีส่วนร่วมพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเอง ในปัจจุบันคือการลงประชามติ การเสนอร่างกฎหมายโดยประชาชน

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนหรือประชาธิปไตยโดยอ้อม (Representative Democracy) คือ กรณีที่ประชาชนทำหน้าที่ของตนโดยเลือกผู้แทนเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนเองในรัฐสภาผ่านระบบการเลือกตั้ง

3. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) ด้วยการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น โดยให้อำนาจการตัดสินใจในเรื่องสำคัญ ๆ ทางการเมืองและการบริหารที่มีผลกระทบต่อความคิดเห็นและวิถีชีวิตของประชาชน ให้อำนาจในการควบคุมและตรวจสอบการทำงานของผู้แทน รวมถึงเปิดโอกาสให้สถาบันการเมือง อาทิ ภาคประชาชน ประชาสังคม องค์กรอิสระ องค์กรตามรัฐธรรมนูญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงสื่อมวลชนทำหน้าที่ติดตามและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้อย่างเต็มที่

4. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบถกแถลง (Deliberative Democracy) มีหลักการสำคัญที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนหรือภาคพลเมืองเข้ามามีส่วนร่วมเสนอแนะและตอบสนองข้อเรียกร้องเพื่อให้ตัวแทนที่ตนเลือกหรือรัฐบาลนำไปปฏิบัติต่อไป

ถวิลวดี บุรีกุล (2552) ได้อธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมแบบที่ทำกันทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งเป็นสำคัญ รวมถึงการพูดคุยถกเถียงทางการเมือง การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และการติดต่อเป็นการส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่

2. การมีส่วนร่วมแบบที่แตกต่างจากที่ทำกันทั่วไป เป็นรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ ไม่เป็นไปตามกฎระเบียบหรือกติกาใด ๆ อาทิ การเดินขบวน การเดินประท้วง การนั่งชุมนุมประท้วง การนัดหยุดงาน การก่อวินาศกรรม การลอบสังหาร การลอบวางเพลิง การลักพาตัว สงครามกองโจร การก่อการปฏิวัติ รัฐประหาร การยื่นข้อเรียกร้อง การละเมิดกฎระเบียบของสังคม การประทุษร้ายต่อทรัพย์สินและต่อบุคคล

จันทนา สุทธิจारी (2544) อธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในแต่ละระบบการเมืองและบริบทแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละประเทศซึ่งจะเกิดขึ้นได้ทั้งในปัจเจกบุคคลและในลักษณะกลุ่ม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ มีกฎหมายรองรับให้กระทำได้หรือต้องกระทำ ซึ่งวิธีการที่สำคัญและยอมรับปฏิบัติกันทั่วไปในระบอบประชาธิปไตย มีดังนี้

1. การเลือกตั้งทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนที่สุด ในทางการวิจัยสามารถวัดระดับประเมินค่าของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้แน่นอนชัดเจนมากกว่าพฤติกรรมอื่น ๆ

2. การใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ถือเป็นช่องทางการสื่อสารทางการเมือง (political communication) ระหว่างประชาชนกับรัฐบาล เพื่อการรับรู้ปัญหา ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ วิจาร์ณ ท้วงติงการทำงานของรัฐ

3. การจัดตั้งและเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง โดยมีความมุ่งหมายที่จะเข้าไปทำหน้าที่บริหารประเทศให้เป็นไปตามอุดมการณ์ของพรรค สำหรับในช่วงเลือกตั้งประชาชนที่เป็นสมาชิกพรรคก็สามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรณรงค์หาเสียงช่วยพรรคนั้น ๆ

4. การมีส่วนร่วมโดยการรวมตัวเป็นกลุ่มผลประโยชน์ เพื่อใช้พลังของกลุ่มให้มีอิทธิพลต่อกระบวนการกำหนดนโยบายของรัฐในการปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของกลุ่มตนและสามารถเรียกร้องต่อรัฐบาลได้ชัดเจนเป็นรูปธรรม

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ ไม่ยอมรับและไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม มีลักษณะแบบเผด็จการ โดยจะมีกฎหมายห้ามไว้อย่างชัดเจน และถึงแม้บางประเทศไม่ได้ห้ามแต่ก็ไม่ได้ระบุหรือมิได้มีกฎหมายรับรองให้กระทำได้

1. การเดินขบวนหรือชุมนุมประท้วง เพื่อสนับสนุนนโยบาย โครงการ หรือเพื่อแสดงความไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลหรือการดำเนินการของรัฐบาลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเป็นการรวมชื่อเรียกร้องต่อรัฐบาลในการกำหนดนโยบาย หรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามความต้องการของประชาชนผู้ชุมนุม

2. การก่อความวุ่นวายทางการเมือง โดยการไม่ปฏิบัติตามอำนาจรัฐหรือการปฏิบัติที่ละเมิดกฎหมาย โดยอ้างสาเหตุจากความบกพร่องของรัฐบาล

จากการศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับลักษณะรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากนักวิชาการหลายท่าน ยังสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

1. การเลือกตั้ง เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ง่ายที่สุดโดยการเลือกตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจทางการเมืองอาจเป็น 4 ปี หรือ 2 ปี ต่อครั้ง (ประจितร มหาหิง, 2529, น. 244-246)

2. การรณรงค์การเลือกตั้ง เป็นกรณีที่ประชาชนกระทำเพื่อให้มีอิทธิพลต่อการเลือกตั้ง นอกเหนือจากการใช้สิทธิในการเลือกตั้ง (ประจितร มหาหิง, 2529, น. 244-246)

3. การร่วมกันจัดตั้งและเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ซึ่งถือเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่าง “ภาครัฐ” กับ “ประชาชน” เพื่อนำเอาปัญหาหรือความต้องการของประชาชนมากำหนดเป็นนโยบายและนำไปสู่การปฏิบัติเมื่อได้รับเลือกตั้ง (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561, น. 21-31)

4. การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย เมื่ออำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน กฎหมายที่ออกมาใช้บังคับจะต้องมาจากประชาชน กฎหมายจึงเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอกฎหมายได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561, น. 21-31)

5. การเข้าชื่อถอดถอนนักการเมืองและข้าราชการระดับสูงออกจากตำแหน่ง ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องถิ่นมีสิทธิเข้าชื่อเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นได้ รวมทั้งสิทธิในการเข้าชื่อกล่าวหากรรมการ ป.ป.ช. (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561, น. 21-31)

6. การออกเสียงประชามติ กระบวนการแสดงความคิดเห็นด้วยการลงคะแนนออกเสียงเพื่อตัดสินใจให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561, น. 21-31)

7. การมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยเปิดโอกาสหรือมีกลไกในการแจ้งข้อมูลให้ประชาชนทราบหรือรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน หรือเกิดผลกระทบน้อยที่สุด (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561, น. 21-31)

8. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้สำหรับเตรียมพร้อมการมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตยระดับชาติแก่ประชาชน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561, น. 21-31)

9. การประชาพิจารณ์ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายของรัฐได้แสดงความคิดเห็นเพื่อปกป้องสิทธิของตนตามกฎหมาย และเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้อง หรือกระทำการอันใดเพื่อประโยชน์ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบในทางลบ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561, น. 21-31)

10. การติดต่อในฐานะพลเมือง คือการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นรายบุคคล โดยมีเป้าหมายที่แน่นอนเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เฉพาะตัว (ประจิดร มหาหิง, 2529, น. 244-246) และเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนหรือกลุ่มของตน (คุณฉวี สุทธิปริยาศรี และ วรณา ปุณณโชติ, 2540, น. 29-30)

11. การเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มหรือองค์กร เพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง และเพื่อให้มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของรัฐ (ประจิดร มหาหิง, 2529, น. 244-246) รวมถึงเพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัญหาสาธารณะต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายสำคัญชัดเจนและมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล (คุณฉวี สุทธิปริยาศรี และ วรณา ปุณณโชติ, 2540, น. 29-30)

12. การลอบบี้ เป็นความพยายามในการมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้นำพรรคเพื่อเสนอความคิดเห็นในการประกอบการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่อประชาชน ทั้งในรูปแบบของการสนับสนุนหรือคัดค้านกฎหมายหรือนโยบายเฉพาะ (คุณฉวี สุทธิปริยาศรี และ วรณา ปุณณโชติ, 2540, น. 29-30)

13. การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยผ่านกลุ่มผลประโยชน์ เป็นการเคลื่อนไหวเพื่อการรักษาผลประโยชน์ของตนหรือของส่วนร่วม และจะมีผลเกี่ยวพันกับการผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาลเพื่อตอบสนองเป้าหมายของกลุ่ม (สมบัติ ชำรงชัยวงศ์, 2543, น. 317-334)

14. การวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล การแสดงออกด้วยการวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของรัฐบาลทั้งในทางสนับสนุนและคัดค้านเกี่ยวกับนโยบายและการบริหารงาน (สมบัติ ชำรงชัญวงศ์, 2543, น. 317-334)

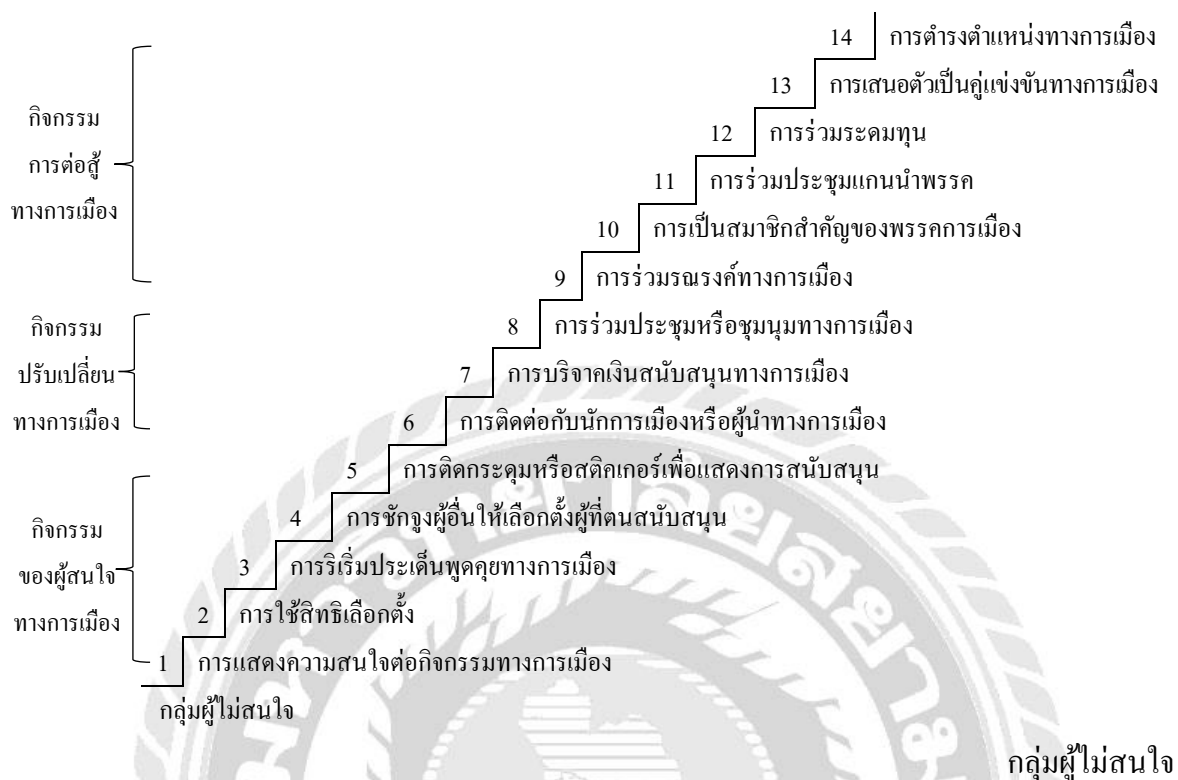
15. การชุมนุมเคลื่อนไหวกองการเมือง ทั้งในทางสนับสนุนหรือคัดค้านเพื่อแสดงให้รัฐบาลรู้ว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับนโยบายและการดำเนินงานของรัฐบาล และเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลสนองตอบความต้องการของประชาชนอย่างรวดเร็ว (สมบัติ ชำรงชัญวงศ์, 2543, น. 317-334)

16. การประท้วง เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะที่พยายามให้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลด้วยการใช้ความรุนแรง ก่อให้เกิดความเสียหายทางวัตถุ บุคคล และทรัพย์สิน (คุณฉวี สุทธิปริยาศรี และ วรณา ปุณฺณโชติ, 2540, น. 29-30)

17. การมีส่วนร่วมในบทบาทของผู้สื่อข่าวทางการเมือง ด้วยการติดตามข่าวสารทางการเมือง ส่งจดหมายสนับสนุนผู้นำทางการเมือง รวมถึงการเข้าพูดคุยถกเถียงปัญหาทางการเมือง การให้ข่าวสารทางการเมืองแก่เพื่อนบ้าน แสดงความคิดเห็นต่อเจ้าหน้าที่รัฐ การเขียนจดหมายแสดงความคิดเห็นผ่านหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนต่าง ๆ (คุณฉวี สุทธิปริยาศรี และ วรณา ปุณฺณโชติ, 2540, น. 29-30)

2.2.4 ลำดับชั้นของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ลำดับชั้นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามกรอบความคิดว่าด้วยลำดับชั้นของการเกี่ยวพันทางการเมืองที่แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล โดยเริ่มต้นจากลำดับต่ำสุดคือการไม่สนใจทางการเมืองไปสู่การสนใจทางการเมือง โดยแบ่งเป็นลำดับชั้นการสนใจทางการเมืองจากต่ำสุดไปสู่สูงสุด ตามแผนภาพที่แสดงให้เห็นต่อไปนี้ (Milbrath, 1965, อ้างถึงใน สมบัติ ชำรงชัญวงศ์, 2543, น. 326-334)

ภาพที่ 1 แสดงลำดับขั้นของการเกี่ยวพันทางการเมือง

ที่มา สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2543, น. 326-334)

จากแผนภาพลำดับขั้นการเกี่ยวพันทางการเมืองดังกล่าว อาจพิจารณาลักษณะของการกระทำทางการเมือง จากพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้ดังนี้

1. การแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง ต้องเป็นบุคคลที่ได้รับปัจจัยกระตุ้นทางการเมือง (political stimuli) จากสิ่งแวดล้อมมากพอสมควรจนกระทั่งเกิดความสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยตนเอง ถือเป็นรากฐานเบื้องต้นที่จำเป็นในการร่วมกิจกรรมทางการเมือง

2. การใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นการแสดงออกถึงการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย แม้จะเป็นการแสดงออกในลำดับพื้นฐานของการเกี่ยวพันทางการเมือง แต่การใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนเป็นการแสดงบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่นับว่าสำคัญมาก

3. การริเริ่มประเด็นพูดคุยทางการเมือง บุคคลที่คิดว่าตนไม่ได้รับประโยชน์จากระบบการเมืองจะไม่สนใจหรือพูดคุยทางการเมือง แต่บุคคลที่รู้และเข้าใจว่าระบบการเมืองมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อตนจะให้ความสนทางการเมืองมาก โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง

4. การชักจูงผู้อื่นให้เลือกผู้ที่ตนสนับสนุน ลักษณะการแสดงออกเช่นนี้คล้ายกับการเป็น “หัวคะแนน” ให้ผู้สมัคร เป็นการแสดงออกต่อความผูกพันทางการเมืองที่ชัดเจนกว่าการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการพูดคุยทางการเมือง

5. การติดกระดุมหรือติดสติ๊กเกอร์ เป็นการแสดงออกอย่างเปิดเผยให้รู้ว่าตนสนับสนุนผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด ย่อมเป็นการประกาศตนในฐานะผู้สนับสนุนอย่างชัดเจนว่าตนเองสนับสนุนผู้ใด และมีลักษณะของการช่วยโฆษณาเผยแพร่อีกทางหนึ่งด้วย

6. การติดต่อกับนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมือง ในลำดับนี้แสดงว่าบุคคลได้เพิ่มระดับความสนใจทางการเมืองขึ้นจนถึงกับอยากจะสัมผัสพูดคุยหรือสื่อความเห็น โดยตรงกับผู้นำทางการเมือง

7. การบริจาคเงิน บุคคลที่ร่วมบริจาคเงินย่อมแสดงถึงความมุ่งมั่นในการสนับสนุนอย่างจริงจัง และอาจพัฒนาไปสู่การเป็นผู้เข้าร่วมต่อสู้ทางการเมืองโดยตรง ในฐานะสมาชิกที่สำคัญของพรรค

8. การร่วมประชุมหรือชุมนุมทางการเมือง เป็นการแสดงออกที่มีความสำคัญมากยิ่งขึ้น ถึงความเห็นพ้องและความผูกพันที่แนบแน่นในการสนับสนุนทั้งทางกายและทางจิตใจ เป็นการร่วมให้กำลังใจแก่ผู้ที่มีความคิดเห็นทางการเมืองตรงกัน

9. การร่วมรณรงค์ทางการเมือง เป็นการแสดงออกซึ่งการมีภารกิจร่วมกันของผู้ที่สนใจทางการเมือง โดยจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความมั่นใจและความรู้สึกที่ดีต่อผู้สมัครและพรรคการเมือง

10. การเป็นสมาชิกสำคัญของพรรคการเมือง เป็นการแสดงออกทางการเมืองอย่างชัดเจนว่าตนเองสังกัดพรรคใด และเป็นการยอมรับภารกิจในฐานะสมาชิกของพรรคที่จะต้องช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของพรรค

11. การร่วมประชุมแกนนำของพรรค เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงที่แสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่อกิจกรรมของพรรค โดยทั่วไปจะต้องเป็นบุคคลที่ผ่านการเป็นสมาชิกที่มีบทบาทสำคัญของพรรคจนพรรคเกิดความไว้วางใจ

12. การร่วมระดมทุน เป็นกิจกรรมสำคัญของสมาชิกพรรคระดับสูง นอกจากจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถแล้วยังต้องเป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมด้วย และอยู่ในวิสัยที่จะบริจาคทรัพย์เพื่อร่วมสนับสนุนการแข่งขันทางการเมืองได้

13. การเสนอตัวเป็นคู่แข่งทางการเมือง เพื่อให้ประชาชนพิจารณาให้ความไว้วางใจ บุคคลที่จะมีบทบาทในระดับนี้ได้ต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง สามารถสร้างความนิยมศรัทธาให้เกิดแก่ประชาชนได้

14. การดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นการแสดงออกทางการเมืองในระดับสูงสุด เป็นผลจากการได้รับชัยชนะจากการเสนอตัวเข้าแข่งขันทางการเมือง

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารตำราแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่กล่าวมาแล้ว จะพบว่ามีลักษณะที่ใกล้เคียงและอธิบายไปในแนวทางเดียวกัน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะสรุปเป็น 2 แนวทาง ได้แก่ (กต., 2564, น. 118-121)

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง สามารถทำได้ทั้งในลักษณะที่ดำเนินการด้วยตนเองหรือร่วมกับผู้อื่น ดังที่เรียกว่าการเมืองภาคพลเมืองหรือการเมืองภาคประชาชน เป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพในเรื่องต่าง ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติรองรับและคุ้มครองไว้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยการเข้าชื่อเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชน ร่วมแสดงความคิดเห็น การร่วมออกเสียงประชามติ การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น การเข้าร่วมชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

2. การมีส่วนร่วมในการสร้างกติกาและกฎหมายระดับต่าง ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยสามารถมีสิทธิร่วมเสนอความเห็นในการตรากฎหมายฉบับต่าง ๆ มีสิทธิเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมาย มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานสภาท้องถิ่นเพื่อให้ออกข้อบัญญัติท้องถิ่น

3. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภท รวมทั้งนักการเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่น รวมถึงมีสิทธิฟ้องหน่วยงานของรัฐให้รับผิดชอบจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำของข้าราชการพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ

4. การมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง นอกจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงทั้งด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่นแล้ว ประชาชนยังสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการเลือกตั้งตัวแทนทั้งระดับชาติและตัวแทนระดับท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

ช่วงก่อนการเลือกตั้ง โดยการรณรงค์ประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง ศึกษาและให้ข้อมูลนโยบายของผู้สมัครและพรรคการเมือง ศึกษาและสังเกตการณ์การหาเสียงของผู้สมัครและพรรคการเมือง การสอดส่องดูแลเฟียร์วังการทุจริตทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง กระตุ้นเชิญชวนให้ผู้มีสิทธิไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ช่วงระหว่างการเลือกตั้ง โดยการสังเกตการทำหน้าที่ของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง กรรมการนับคะแนนให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องตามระเบียบกฎหมายทั้งในระหว่างการลงคะแนนและการนับคะแนน สังเกตการณ์การลงคะแนนของ

ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง สังกัดพฤติกรรมของผู้สนับสนุน (หัวคะแนน) ผู้สมัครและพรรคการเมือง (หัวคะแนน)

ช่วงหลังการเลือกตั้ง โดยติดตามตรวจสอบการทำงานของตัวแทน ตรวจสอบ การเข้าประชุม การอภิปรายและการลงมติในสภา การทำหน้าที่กรรมการ การรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเพื่อเสนอฝ่ายบริหารแก้ไข การทำหน้าที่ฝ่ายบริหารและฝ่ายค้าน

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยอ้อม หรือเรียกว่า "การเมืองระบบตัวแทน" ประชาชนสามารถดำเนินการผ่านทางตัวแทนที่เลือกเข้าไปให้ทำหน้าที่แทนตน ซึ่งมีทั้งตัวแทนระดับชาติ ได้แก่ ส.ส. และ ส.ว. และตัวแทนระดับท้องถิ่น ได้แก่ อบต. เทศบาล อบจ. เมืองพัทยา และกทม. เป็นต้น

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง

2.3.1 การกล่อมเกลาทางการเมือง (Political Socialization)

ประจิดร มหาหิง (2529) อธิบายว่า สังคมหรือการเรียนรู้ทางการเมืองหมายถึงกระบวนการเรียนรู้ที่บุคคลหรือประชาชนได้รับการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองในด้าน ทักษะคติ โลกทัศน์ หรืออุดมการณ์ ความเชื่อรวมถึงความรู้สึกริเริ่มกติกของบุคคลที่มีต่อการเมือง ระบบการเมือง และส่วนอื่น ๆ ของระบบการเมือง จากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง

ทินพันธ์ นาคะตะ (2543) กล่าวว่า การกล่อมเกลาทางการเมือง คือกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมนั้น ๆ จากการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น และจากการมีประสบการณ์กับกระบวนการทางการเมืองในทุกขั้นตอนของชีวิต

วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ (2544) กล่าวว่า กระบวนการกล่อมเกลาทางการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการกล่อมเกลาทางสังคมที่เป็นการอบรมสั่งสอน สืบต่อ ถ่ายทอด ศึกษา เรียนรู้ พฤติกรรมของสมาชิกในสังคมอันหมายถึงการสั่งสอนสมาชิกในด้านต่าง ๆ ทั้งทางครอบครัว เศรษฐกิจ อนามัย ศาสนา นันทนาการ ภาษาและการสื่อสาร การศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภูมิปัญญา รวมถึงเรื่องการเมือง

บุญอริ ยีหะ (2550) ให้ความหมายว่า การกล่อมเกลาทางการเมือง หมายถึง กระบวนการของการปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมือง ซึ่งเกี่ยวข้องกับความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และ อุดมการณ์ทางการเมือง จากคนรุ่นหนึ่งสืบทอดไปยังคนรุ่นต่อ ๆ มา โดยอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาอันจะมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนรูปของวัฒนธรรมทางการเมืองด้วย

สรุปได้ว่าการกล่อมเกลາทางการเมือง หมายถึง กระบวนการปลูกฝัง การการถ่ายทอด วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม และอุดมการณ์ทางการเมือง จากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง

2.3.2 สถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง

พทุทธิสาณ ชุมพล (2539) ได้แบ่งสถาบันในกระบวนการกล่อมเกลาทางการเมือง สรุปได้ดังนี้

1. ครอบครัว การกล่อมเกล่าขึ้นพื้นฐานจะเกิดขึ้นในครอบครัว เครือญาติ โดยการเริ่มเรียนรู้ ผิดถูกตามความหมายของแต่ละวัฒนธรรม รวมถึงเรียนรู้พฤติกรรมบางอย่างที่เป็นต้นแบบในการ แสดงออกที่เหมาะสมสำหรับวัยและเพศ การวิเคราะห์ตามหลักจิตวิทยาจะให้ความสำคัญกับครอบครัว เนื่องด้วยหลาย ๆ อย่างที่แต่ละคนเรียนรู้จากครอบครัวจะได้รับการถ่ายทอดไปสู่บทบาททางการเมือง ในอนาคต

2. กลุ่มเพื่อน กลุ่มคนที่มีฐานะเท่าเทียมและสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน เป็นตัวแทนในการกล่อมเกลา ทางสังคมขึ้นพื้นฐานที่มีความสำคัญตั้งแต่วัยรุ่นและมีอิทธิพลไปตลอดชีวิต ในสังคมปัจจุบัน ความสัมพันธ์ทางเครือญาติสำคัญน้อยลง ส่งผลให้กลุ่มเพื่อนเข้ามามีบทบาทเป็นสื่อกลางแทนที่ ครอบครัวในการกล่อมเกลาทางสังคมและเชื่อมโยงบุคคลเข้ากับสถาบันต่าง ๆ ทางสังคม

ในทางการเมือง เพื่อนจะมีบทบาทขึ้นพื้นฐานต่อบุคคลเหมือนกับครอบครัว แต่สำคัญตรงที่ สามารถเตรียมพร้อมบุคคลเพื่อเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมืองได้ดีกว่า และมีบทบาทสำคัญในการ กล่อมเกลาทางสังคม ทั้งนี้เพราะบุคคลจะพบปะสนทนากันเป็นประจำและบ่อยครั้ง และการพบปะกัน มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมาก สามารถกระตุ้นให้บุคคลในกลุ่มมีทัศนคติคล้อยตามด้วยการ ขกย่อง หยกหล่อหรือไม่สนใจ แต่ทั้งนี้กลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลมากที่สุดเมื่อ

1. คนในกลุ่มมีความเห็นไปในทางเดียวกัน
2. การเมืองมีความสำคัญต่อกลุ่ม และ
3. กลุ่มมีความสำคัญต่อบุคคลนั้นมาก

การกล่อมเกลาทางการเมืองในกลุ่มเพื่อนจะมีผลใน 2 ลักษณะ คือ เอื้อต่อการ เปลี่ยนแปลงทางสังคม และ เอื้อต่อการคงสภาพเดิมของสังคม

3. สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน เป็นสถาบันกล่อมเกลาทางสังคมที่สำคัญในสังคมยุคปัจจุบัน ในเชิงเปรียบเทียบ โรงเรียนทำหน้าที่กล่อมเกลาอย่างเป็นทางการมากกว่าครอบครัว ความสัมพันธ์ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนอยู่กึ่งกลางระหว่างขึ้นพื้นฐานที่มีความใกล้เคียงกับรูปแบบพฤติกรรมที่มีความเป็น ทางการ โดยโรงเรียนจะทำหน้าที่กล่อมเกลาทางการเมืองได้ 3 ทางคือ

1. การจำลองรูปแบบสังคมการเมือง บทบาทที่เด็กได้พบในโรงเรียนปรากฏในรูปแบบของหลักเกณฑ์ทางด้านความสามารถ ได้แก่ การรับเลือกให้เป็นหัวหน้าชั้น หัวหน้าทีมฟุตบอล ไม่ได้เป็นไปตามตามกฎเกณฑ์ทางธรรมชาติของครอบครัวในบทบาทพ่อหรือแม่

2. ในทางตรง เด็กจะได้รับการกล่อมเกลาทางการเมืองโดยผ่านการเรียนการสอนในหลักสูตรวิชาเกี่ยวกับหน้าที่พลเมือง

3. ในทางอ้อม เกิดจากกิจกรรมนอกหลักสูตรที่ไม่ใช่การเรียนการสอน เช่น การเล่นกีฬา เป็นการปลูกฝังให้เด็กเคารพกฎหมายในอนาคตด้วยการมีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ ย่อมเป็นการกล่อมเกลาที่เหมาะสมแก่การดำรงชีวิตการเมืองแบบประชาธิปไตย ในทางตรงกันข้ามหากไม่ยอมรับความพ่ายแพ้ ยกพวกชกต่อยกับฝ่ายตรงข้ามก็ย่อมฝึกฝนให้เห็นว่าการใช้กำลังพิสูจน์ความยิ่งใหญ่ของตนเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ซึ่งก็เป็นพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตในระบบอำนาจนิยมหรือเผด็จการได้

นอกจากการกล่อมเกลาทางการเมืองในวัยเด็กที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการกล่อมเกลาทางการเมืองในวัยผู้ใหญ่ สามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มด้วยกัน กล่าวคือ

1. จำพวกในสังคม (social groupings) หรือฐานะทางเศรษฐกิจสังคมของบุคคล กลุ่มคนที่มีชนชั้นเดียวกันระดับรายได้หรือการศึกษาระดับเดียวกัน ในวัยผู้ใหญ่ปัจจัยเหล่านี้เป็นตัวกำหนดการเรียนรู้ทางการเมืองที่สำคัญ เพราะบุคคลจะรับเอาทัศนคติทางการเมืองจากบุคคลที่คบหา ในวัยนี้การศึกษายังมีส่วนในการกล่อมเกลาทางการเมืองจากการแบ่งจำพวกในสังคมอีกด้วย ดังนี้

1) ผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงมักจะรู้สึกที่ตัวเองต้องรักษาผลประโยชน์ทางสังคม ทั้งนี้เพราะเขามีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่สูง ดังนั้นเขาจึงเข้ามามีบทบาททางการเมืองมากกว่า

2) ผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงมักจะเป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูง เป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพมีเหตุผล เชื่อมั่นในการใช้เหตุผลจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ก่อให้เกิดความมั่นใจในบทบาทที่มีประสิทธิภาพทางการเมืองด้วย

2. กลุ่มทุติยภูมิที่สังกัด มีโครงสร้างและกระบวนการตลอดจนระเบียบพิธีการที่แน่ชัด สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ตามลักษณะบทบาทในการกล่อมเกลาทางการเมือง ได้แก่

1) กลุ่มที่ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ทางการเมืองเป็นการเฉพาะ ได้แก่ พรรคการเมือง ซึ่งตั้งขึ้นเพื่อปลูกฝังค่านิยมทางการเมืองเพื่อระดมกำลังสู่การกระทำทางการเมือง

2) กลุ่มที่ตั้งขึ้นโดยไม่มีวัตถุประสงค์ทางการเมืองแต่มีการให้การศึกษาทางการเมืองรวมถึงการระดมทางการเมืองควบคู่ไปกับกิจกรรมอื่น เช่น กลุ่มศาสนา กลุ่มอาชีพ เป็นต้น

3) กลุ่มที่ตั้งขึ้นโดยไม่มีวัตถุประสงค์ทางการเมืองและไม่ได้ทำการอบรม กลุ่มেলাทางการเมืองอย่างเป็นทางการ แต่ในบางครั้งทำโดยไม่รู้ตัว เช่น สมาคมกีฬา เป็นต้น

3. ประสบการณ์ทางการเมือง การมีประสบการณ์ทางการเมืองโดยตรงจากเหตุการณ์ที่ได้รับรู้ด้วยตนเองย่อมมีผลต่อความเห็น แนวคิดและความเชื่อทางการเมืองของเขาโดยตรง แต่จะมีผลต่อท่าทีทางการเมืองได้มากก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นให้ความสนใจต่อการเมือง และมีผลน้อยต่อคนทั่วไป

4. สื่อมวลชน ในสังคมปัจจุบัน หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มีบทบาทต่อการกลุ่มেলাทางการเมืองมากขึ้นด้วยการเป็นตัวสื่อสารกับเหตุการณ์และปรากฏการณ์ทางการเมือง ทั้งจากรัฐบาลถึงประชาชนหรือจากคนกลุ่มหนึ่งสู่อีกกลุ่มหนึ่ง หรือแม้จากมุมหนึ่งถึงอีกมุมหนึ่งของโลก

ทินพันธุ์ นาคะตะ (2543) สรุปสถาบันสำคัญที่มีส่วนอบรมกลุ่มেলাวัฒนธรรมหรือจิตใจของบุคคล ได้แก่

1. ครอบครัว สถาบันเบื้องต้นของมนุษย์ที่มีหน้าสำคัญในการอบรมกลุ่มেলাหรือการปลูกฝังจิตใจแก่สมาชิก ประชาธิปไตยในครอบครัวเริ่มจากการที่ทุกคนยอมรับในฐานะและหน้าที่ของกันและกัน ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบหรือกติกาของครอบครัว เคารพสิทธิเสรีภาพและรู้จักรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน มีการปรึกษาหารือกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง รับผิดชอบในการกระทำของตน ยึดมั่นในความยุติธรรมและส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างเป็นกันเอง

2. สถาบันการศึกษา สถานที่ให้ความรู้ ทักษะและประสบการณ์รวมถึงการอบรมกลุ่มেলাจิตใจแก่นักเรียน นิสิตนักศึกษา บุคคลจะมีความคิดเป็นประชาธิปไตยได้นั้นจะต้องอาศัยการถ่ายทอดความรู้และการปลูกฝังจากสถาบันการศึกษา ประชาธิปไตยในสถาบันการศึกษาจึงควรเกิดขึ้นในการมีความสัมพันธ์ระหว่างกันของทุกคนในสถานศึกษา โดยเฉพาะระหว่างครูกับนักเรียน เพราะครูมีบทบาทสำคัญในการช่วยปลูกฝังการมีจิตใจแบบประชาธิปไตยให้นักเรียน ดังนี้

1. ปลูกฝังให้นักเรียนมีวินัย ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียนเพื่อให้เป็นคนเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่กระทำตามใจตนเอง เคารพและปฏิบัติตามคำสั่งของครูและระเบียบโรงเรียน

2. การเคารพในสิทธิและความเสมอภาค ด้วยการจัดการเรียนการสอนโดยไม่แบ่งเชื้อชาติ ภาษา หรือศาสนาใด ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง และระหว่างนักเรียนก็ควรอบรมสั่งสอนให้เคารพสิทธิและความเสมอภาคกัน

3. เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นหรือเสรีภาพทางวิชาการ ด้วยการส่งเสริมหรือเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีทั้งในและนอกชั้นเรียน ส่งเสริมให้เกิดการค้นคว้า

หาความรู้ทางวิชาการโดยการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเองและนำมาอภิปรายร่วมกัน และต้องอบรมสั่งสอนให้รับฟังความคิดเห็นหรือการกระทำที่แตกต่าง

4. ฝึกฝนให้รู้จักระบอบประชาธิปไตยในการปฏิบัติ อาทิ การให้โหวตเพื่อตัดสินปัญหาข้อขัดแย้ง การเลือกตั้งหัวหน้านักเรียน การฝึกให้มีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมรับการปรึกษาหารือหรือการตัดสินใจในปัญหาสำคัญที่เกี่ยวกับนักเรียนโดยตรง ตลอดจนปลูกฝังให้มีความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและสังคมโดยรวม

3. สถานที่ทำงาน ประชาธิปไตยในที่ทำงานเกิดจากการเคารพในศักดิ์ศรีความเสมอภาคและเสรีภาพของบุคคล โดยไม่มีการแบ่งชนชั้น ให้ความเคารพในสิทธิหน้าที่ซึ่งกันและกัน รู้จักฟังความเห็นและเคารพในกฎระเบียบข้อบังคับของหน่วยงาน มีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในงานของตนเองและส่วนรวม ร่วมแสดงความคิดเห็น วิชาภักษ์วิจารณ์หรือคัดค้านอย่างเป็นกันเอง มีความอดกลั้น รับฟังความเห็นของคนส่วนใหญ่

4. สังคม ประชาธิปไตยในชุมชนหรือสังคมส่วนรวมเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมกันทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของส่วนรวม การรับฟังความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่และที่สำคัญคือการรู้จักเสียผลประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

5. สื่อมวลชน ต้องยึดมั่นในจรรยาบรรณของการเสนอข่าวและเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจต่าง ๆ อย่างบริสุทธิ์และยุติธรรม ตรงไปตรงมาไม่มีคติแอบแฝง และที่สำคัญคือต้องส่งเสริมผู้มีคุณธรรมทางการเมืองได้ทำหน้าที่อย่างแท้จริงและขณะเดียวกันก็ต้องวิชาภักษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมาหรืออาจจะต้องตำหนิติเตียน ประณามผู้มีพฤติกรรมทำลายวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย และที่จะต้องถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามควรแก่โอกาส เช่น โฆษณาชักชวนให้ประชาชนไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง

สถาบันกล่อมเกลາทางการเมืองที่กล่าวมานั้น ตั้งแต่สถาบันครอบครัวซึ่งถือเป็นสถาบันเบื้องต้นในการปลูกฝังจิตใจแก่บุคคล สถาบันการศึกษาที่ให้ความรู้และทักษะทางวิชาการ สังคมหรือกลุ่มเพื่อนรวมถึงสถานที่ทำงานเป็นสถานที่รวมบุคคลที่มีความสัมพันธ์แนบแน่นต่อกัน ตลอดจนสื่อมวลชนก็มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจต่าง ๆ อย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าสถาบันหรือปัจจัยที่มีผลต่อการอบรมกล่อมเกลาวัยวัฒนธรรมหรือจิตใจของบุคคลยังหมายความรวมถึง

1. พรรคการเมือง องค์กรที่สร้างพลังให้กับกลุ่มอุดมการณ์ เป็นที่ค้นหาเสียงส่วนใหญ่ของมหาชน เป็นสถาบันที่ทำให้คนต่างท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมกันทางการเมือง มีบทบาทสำคัญเนื่องจาก

การเลือกตั้งแต่ละครั้งจะมีการรวมกลุ่มจัดตั้งพรรคการเมืองเสมอ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563, น. 8)

2. เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media) กลุ่มสังคมที่ติดต่อสื่อสารผ่านเครือข่ายที่มีการทำกิจกรรมร่วมกันบนอินเทอร์เน็ตในรูปแบบของเว็บไซต์ สามารถสื่อสารได้ 2 ทาง โดยผู้ใช้สามารถสื่อสารเรื่องราว กิจกรรม ภาพ หรือวิดีโอเชื่อมโยงกับความสนใจของผู้อื่น รวมถึงการสร้างประวัติส่วนตัวเพื่อแนะนำตัวเองและสร้างเครือข่ายส่วนบุคคลของตนเพื่อติดต่อกับผู้อื่น แบ่งปันให้ผู้อื่นที่อยู่ในเครือข่ายของตนได้รับรู้ ช่วยให้หาเพื่อนบนโลกอินเทอร์เน็ตได้ง่ายและเป็นสถานที่พบปะสังสรรค์แบบออนไลน์ระหว่างกลุ่มบุคคล เช่น My Space Facebook Line Instagram Twitter Google+ YouTube และอื่น ๆ (เอมิกา เหมมินทร์, 2556, น. 7)

2.3.3 วิธีการกลมกลืนทางการเมือง

จุมพล หนีมพานิช (2531 อ้างถึงใน อรวิภา พึ่งเงิน, 2556) สรุปการเรียนรู้ทางการเมืองออกเป็นสองวิธี คือ

1. วิธีการเรียนรู้ทางการเมืองโดยตรง (direct form of political learning) ได้แก่

1. การเลียนแบบ (imitation) การเรียนรู้เลียนแบบทางสังคมในทักษะพื้นฐานต่าง ๆ ที่ได้มาจากสิ่งที่เห็นและได้ยิน ในการเรียนรู้ทางการเมืองส่วนใหญ่ก็ได้มาจากการเลียนแบบพ่อแม่หรือครู เพื่อรับเอาสิ่งต่าง ๆ จากบุคคลใกล้ชิดคิดถือเป็นของตนทั้งในทางบวกและทางลบ

2. การเรียนรู้จากการคาดหวัง (anticipatory socialization) เกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความคาดหวัง โดยเริ่มเรียนรู้แบบแผน ค่านิยม และพฤติกรรมของบทบาทที่เป็นเป้าหมายไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะไปถึงจุดหมายนั้น ๆ โดยเมื่อรู้ตัวเองว่าต้องการเป็นอะไรในอนาคต ก็จะพยายามเลียนแบบล่วงหน้าเพื่อไปให้ถึงเป้าหมาย เริ่มจากสนใจแนวคิด หลักการ และเป้าหมายด้วยการหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น

3. การให้การศึกษาทางการเมือง (political education) เกิดจากความตั้งใจที่จะถ่ายทอดความคิดเห็นหรือทัศนคติทางการเมืองไปยังบุคคลอื่น อาจจะทำผ่านทางครอบครัว โรงเรียน กลุ่ม องค์กร หรือสถาบันอื่น โดยทั่วไปจะเป็นการสอน การปลูกฝังความรู้สึกนึกคิดในการแสดงออกทางการเมืองที่มีประโยชน์แก่บุคคลโดยตรงทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งถือเป็นการเรียนรู้จากผู้อื่นมากกว่าการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. วิธีการเรียนรู้ทางการเมืองโดยอ้อม (Indirection form political learning)

1. การถ่ายทอดระหว่างบุคคล (interpersonal transference) วิธีการเรียนรู้ที่เกิดจากการถ่ายทอดความรู้สึกและประสบการณ์จากบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด ทั้ง พ่อ แม่ ครู หรือเพื่อน บุคคลที่กล่าวมานี้เป็นแบบในการมองสภาวะทางการเมือง ไม่ได้เกิดจากความรู้ความเข้าใจหรือความรู้สึกต่อสิ่งนั้น ๆ โดยตรง แต่เป็นการโยงความคิดความรู้สึกที่มีต่อบุคคลที่เขาสัมพันธ์ด้วยกับอำนาจทางการเมืองหรือบุคคลในระบบการเมือง

2. การฝึกปฏิบัติ (apprenticeship) การเรียนรู้ทางการเมืองแบบนี้มีลักษณะสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบที่หนึ่งมาก โดยทั่วไปเกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำที่ไม่เกี่ยวกับการเมืองก็ได้ การเรียนรู้โดยเลียนแบบพฤติกรรมของบุคคลที่สนใจ ทั้งครู พ่อ แม่ แต่เมื่อโตขึ้นอัตราการเลียนแบบจะลดลง การเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ที่สนกคิ ดังนั้นเขาจะชอบพรรคการเมืองตามบุคคลนั้นด้วย

3. การสร้างข้อสรุปทั่วไป (generalization) การเรียนรู้ทางการเมืองแบบนี้มีความหมายเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดกับสองแบบแรก กล่าวได้ว่า “แบบแผน คุณค่า ความเชื่อพื้นฐานของคนในสังคมใดสังคมหนึ่งอาจจะไม่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องของการเมืองโดยตรง แต่มักจะมีบทบาทที่สำคัญในการสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง” ซึ่งการสร้างข้อสรุปทั่วไปถือว่าเป็นวิธีการเรียนรู้ทางการเมืองโดยอ้อมอีกวิธีหนึ่ง เป็นการเรียนรู้โดยเกิดความคิดหรือแนวคิดรวบยอดและมีวุฒิภาวะพอที่จะเรียนรู้สิ่งที่เป็นนามธรรมทางการเมืองได้

กล่าวโดยสรุป การกล่อมเกลாதทางการเมืองทำให้บุคคลได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเมืองที่จะส่งผลต่อบุคลิกภาพและเอกลักษณ์ทางการเมืองโดยการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ผ่านปัจจัยหรือสถาบันสำคัญที่มีผลต่อการกล่อมเกลาททางการเมือง เริ่มตั้งแต่ ครอบครัว สถาบันการศึกษา กลุ่มเพื่อน สังคม สื่อมวลชน สถานที่ทำงาน พรรคการเมือง รวมถึงประสบการณ์ที่พบเจอด้วยตนเอง และในปัจจุบันเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เชื่อมโยงข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต เช่น Facebook, Twitter, Line, Instagram และอื่น ๆ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ทางการเมืองทั้งสิ้น

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จิราวัฒน์ นภาดล (2550) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี วิทยาลัยทองสุข ผลการศึกษาพบว่านักศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ต้องขึ้นกับปัจจัยหลาย ๆ ด้าน เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา คณะสาขาวิชา รายได้ อาชีพ ของหัวหน้าครอบครัว การกล่อมเกลาททางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบ

ประชาธิปไตยที่นักศึกษาต้องเข้ามามีส่วนร่วมรวมถึงความสนใจเกี่ยวกับการเมือง โดยปัจจัยที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด คือ อาชีพของหัวหน้าครอบครัว อันดับรองลงมา คือ คณะสาขาวิชาและอายุ

อรชร พรประเสริฐ (2550) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ เพศชายมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง ส่วนอายุ อาชีพ และรายได้ของผู้ปกครอง ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา ส่วนระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยใช้กรอบแนวคิดของมิล-เบรธ (Lester Milbrati) นั้น นักศึกษามีส่วนร่วมในระดับน้อย มีเพียงการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และพูดคุยประเด็นทางการเมือง การปลูกฝังในครอบครัวจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าสถาบันการศึกษาที่น่าสนใจคือ นักศึกษาจะศึกษาการเมืองด้วยตนเองจากสื่อต่าง ๆ ในระดับปานกลาง

พิชญากัด เพชรนุกูลเกียรติ (2556) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนวัยหนุ่มสาว: ศึกษาเฉพาะกรณีนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า สถาบันมีส่วนร่วมในการนำเสนอข้อมูลทางการเมืองที่เป็นประโยชน์แก่นิสิต เป็นหน่วยเลือกตั้งนอกพื้นที่เมื่อถึงวาระการเลือกตั้ง และนิสิตส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้นและเห็นความสำคัญของการเลือกตั้ง ผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า นิสิตมีความรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและทัศนคติทางการเมืองอยู่ในระดับมาก ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ และคณะศึกษาแตกต่างกันมีผลให้ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 การรับรู้ข่าวสาร ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลและทัศนคติทางการเมืองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สมเชาว์ ภูพลพันธ์ (2559) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนสูง อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ 1) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนสูง อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดคือด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง อยู่ในระดับปานกลางคือด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และอยู่ในระดับน้อยคือด้านการชุมนุมเคลื่อนไหวกิจกรรมทางการเมืองและด้านการจัดตั้งและการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ตามลำดับ 2) ผลการศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนสูง อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเขตเลือกตั้ง

พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในส่วน เพศ และการศึกษา พบว่า มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนสูง อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ไม่แตกต่างกัน

เทอดศักดิ์ ขอแสงรัตน์ และวารภรณ์ เทพสัมฤทธิ์พร (2560) ศึกษาทัศนคติการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 51.7 มีอายุระหว่าง 18-20 ปี จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 65.6 มีระดับการศึกษาในชั้นปีที่ 4 จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0 ศึกษาในวิทยาลัยการท่องเที่ยวนานาชาติ จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 41.8 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาด้านพฤติกรรมและด้านอารมณ์ความรู้สึกมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเลือกตั้งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน และด้านการเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ภาณุวัฒน์ มัชยมนันท์ (2561) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย: กรณีศึกษานักเรียน โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับรูปแบบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย ในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ และเมื่อพิจารณาเป็นรายรูปแบบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองไทยของนักเรียนอยู่ในระดับมากและในระดับต่ำ โดยรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือรูปแบบการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือรูปแบบการเข้าชื่อเพื่อเรียกร้องประเด็นสาธารณะ รูปแบบการร่วมชุมนุมทางการเมือง รูปแบบการร่วมประชุมหรือทำกิจกรรมของชุมชน รูปแบบการใช้ความรุนแรงทางการเมือง และรูปแบบการร่วมกิจกรรมขององค์กรทางการเมืองมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำตามลำดับ

2. เปรียบเทียบรูปแบบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ตัวแปรเพศ ระดับชั้นเรียน แผนการเรียน คะแนนเฉลี่ยทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความสนใจทางการเมืองการปกครองของครอบครัว และความรู้ทางการเมืองการปกครองไทยต่างกันมีรูปแบบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองไทย

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนตัวแปรประสบการณ์ในการทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ต่างกัน มีรูปแบบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองไทยไม่แตกต่างกัน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสามเสนวิทยาลัยกับรูปแบบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองไทย พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสามเสนวิทยาลัยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยความสนใจทางการเมืองการปกครองของครอบครัว มีความสัมพันธ์ในทางบวกและปัจจัยฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีความสัมพันธ์ในทางลบ

4. ปัจจัยส่งผลกระทบต่อรูปแบบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีจำนวน 1 ตัวแปร คือความสนใจทางการเมืองการปกครองของครอบครัว โดยตัวแปรความสนใจทางการเมืองการปกครองของครอบครัวสามารถส่งผลกระทบต่อรูปแบบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 26.0 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

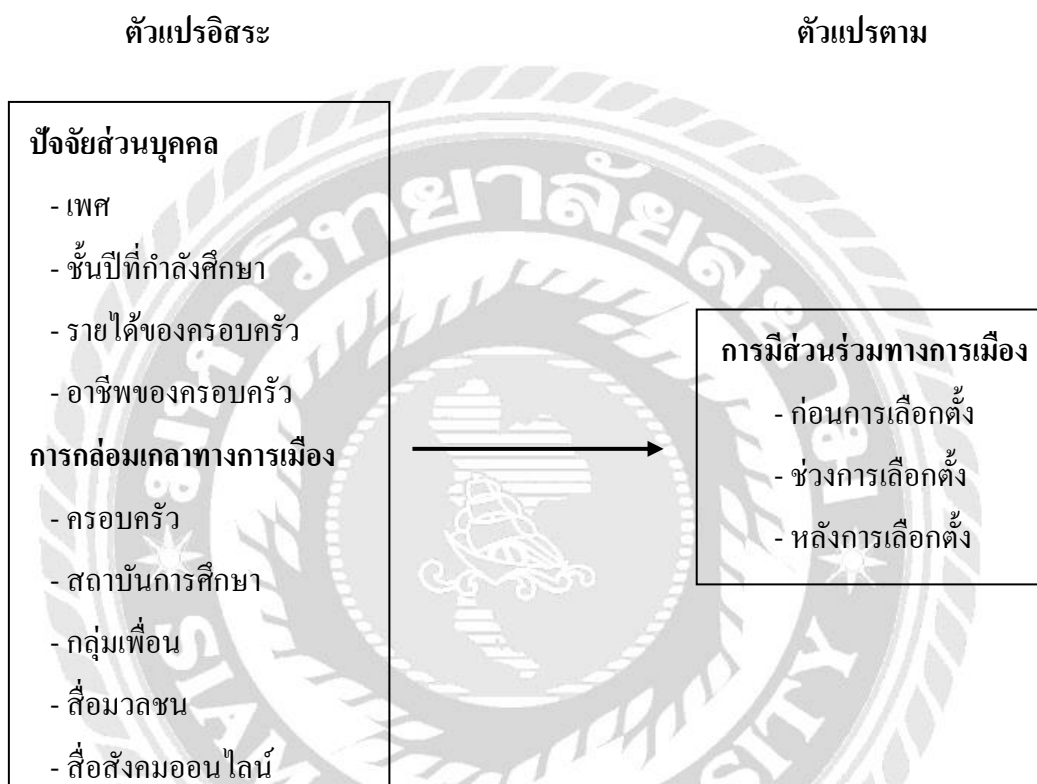
5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากคำสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม พบว่าในกลุ่มนักเรียนที่มีส่วนร่วมทางการเมืองปัจจัยที่ส่งต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือปัจจัยด้านครอบครัว ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการกล่อมเกลางานการเมืองของครอบครัว ส่วนรูปแบบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมนั้นการร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์เป็นพฤติกรรมที่นักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมมากที่สุด ในกลุ่มนักเรียนที่ไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองพบว่าปัจจัยที่นักเรียนไม่เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นเกิดจากความกังวลที่อาจจะทำให้ตนเองและครอบครัวเกิดความเดือดร้อน

วรรณิ ปิงสกุลยานนท์ (2561) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} =2.70) ด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ด้าน และอยู่ในระดับน้อย จำนวน 2 ด้าน ตามลำดับดังนี้ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง (\bar{X} =3.48) ด้านการให้ข้อมูลและรับข้อมูล (\bar{X} =2.96) ส่วนด้านการแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมทางการเมือง (\bar{X} =2.60) ด้านการร่วมรณรงค์ทางการเมือง (\bar{X} =2.37) ด้านการมีบทบาทเคลื่อนไหวทางการเมือง (\bar{X} =2.11) 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำแนกตามเพศ คณะ ชั้นปี พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการศึกษาตำรา แนวความคิด เอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยเข้าใจได้ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมาก สืบเนื่องจากบทบัญญัติว่าด้วยการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชน เพื่อให้สิทธิแก่ประชาชน ในกระบวนการทางการเมืองตามหลักการสำคัญของระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมที่ยึดหลัก พื้นฐานว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย สามารถใช้อำนาจได้เสมอแม้ได้มอบอำนาจให้แก่ ผู้แทนของตนในฐานะที่เป็นตัวแทนแล้วก็ตาม ประชาชนยังสามารถตรวจสอบควบคุมและแทรกแซง การทำหน้าที่ของตัวแทนได้เสมอ (สากุล พรหมสถิต และ นพดล ชีระวงศ์ภิญโญ, 2561, น. 56) และการ มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนสามารถกระทำได้หลายรูปแบบ ทำให้ประชาชนมีโอกาสเข้ามา มีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น และถือเป็นกลไกที่ทำให้ประชาชนสามารถสื่อสารกับรัฐมากยิ่งขึ้น เป็น กระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวมเพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการ สนับสนุนจากประชาชน รวมทั้งมีโอกาสร่วมกันสานผลประโยชน์ในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม เปลี่ยนผ่านไปสู่การเป็นประเด็นสาธารณะที่ทุกภาคส่วน ในสังคมต้องให้ ความสำคัญ และที่สำคัญการมีส่วนร่วมทางการเมืองส่งผลให้เปลี่ยนมุมมองความคิดจากที่ว่าการเมือง และกิจกรรมทางการเมืองเป็นเรื่องของนักการเมืองสู่การเป็นเรื่องของทุกคน (สำนักงานเลขาธิการ รัฐสภา, 2561, น. 16) แต่อย่างไรก็ตาม "การเมืองภาคพลเมือง" หรือ "การเมืองภาคประชาชน" ซึ่งเป็น การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงนั้น ประชาชนยังไม่คุ้นเคยมากนักและยังเข้าไปมีส่วนร่วมน้อยมาก ทั้งที่บทบัญญัติของกฎหมายได้ส่งเสริมและเปิดโอกาสที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในหลายรูปแบบ ทั้งการ ใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการกำหนดนโยบายสาธารณะ การ สร้างกติกาและกฎหมาย การตรวจสอบกระบวนการนิติบัญญัติ การติดตามตรวจสอบการทำงานของ นักการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐ และการถอดถอนนักการเมืองระดับท้องถิ่น เป็นต้น (กตด., 2564, น. 18) ในเมื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารประเทศตามระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น ประชาชนพึงตระหนักว่า ตนเป็นเจ้าของประเทศและต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการของ บ้านเมืองในทุกโอกาสที่สามารถจะทำได้ ภายใต้สิทธิเสรีภาพที่ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายทุก ๆ ฉบับได้บัญญัติไว้ในทุกมิติ โดยไม่ละเลยหรือเพิกเฉย (ชงคชาณ สุวรรณมณี, 2560)

2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาดำรง แนวความคิด เอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยต้องการทราบถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมที่เกิดในช่วงเวลาปกติทั่วไป รวมถึงในกระบวนการเลือกตั้ง อันได้แก่ ช่วงก่อนการเลือกตั้ง ช่วงเลือกตั้ง และช่วงหลังการเลือกตั้ง จึงกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.6 สมมติฐานในการวิจัย

จากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ตั้งเป็นสมมติฐานดังนี้

1. เยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
2. การกล่อมเกลาทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน: กรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราชครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เปรียบเทียบกับปัจจัยส่วนบุคคล รวมถึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกล่อมเกลาทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน ผู้วิจัยได้ดำเนินการค้นคว้าตามรายละเอียดวิธีการดำเนินการ ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือ
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2566 ซึ่งมีจำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนนอมพิทยา และโรงเรียนทองเนียนคณาภิบาล มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 539 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 1 (ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ในอำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

โรงเรียน	ประชากร						รวมทั้งสิ้น
	ม.4		ม.5		ม.6		
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1. นอมพิทยา	85	120	66	82	57	73	483
2. ทองเนียนคณาภิบาล	12	5	12	11	6	10	56
รวมทั้งสิ้น	97	125	78	93	63	83	539

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2566 จำนวน 230 คน โดยวิธีแทนค่าตามสูตรของ ทาโร ยามานะ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างอยู่ที่ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ร้อยละ 5 มีรายละเอียด ดังนี้ (วัลลภ สุขสวัสดิ์, 2561, น. 76)

ขั้นที่ 1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยใช้สูตร Taro Yamane

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
N แทน ขนาดของประชากร
e แทน ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง (ในที่นี้ e เท่ากับ 0.05)

การคำนวณหาขนาดตัวอย่างโดยแทนค่าตามสูตรของ Yamane ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าสูตร} \quad n &= \frac{539}{1+539(0.05)^2} \\ n &= \frac{539}{1+1.3475} \\ n &= 229.60 \text{ หรือ } 230 \end{aligned}$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการวิจัยเท่ากับ 230 คน

ขั้นที่ 2 ทำการหาจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6) ที่ต้องสุ่มตัวอย่าง และจำนวนนักเรียนที่ต้องสุ่มตัวอย่างของแต่ละโรงเรียนจำแนกตามระดับชั้นและเพศ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ซึ่งการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรในแต่ละกลุ่มและชั้นในแต่ละชั้นภูมิจะทำการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน ใช้สูตรดังนี้ (สุพัตรา จุณณะปิยะ, 2551, น. 119)

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม/ชั้น} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด } X \text{ จำนวนประชากรแต่ละกลุ่มชั้น}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ตารางที่ 3.2 แสดงกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแต่ละโรงเรียนจำแนกตามระดับชั้นและเพศ

โรงเรียน	กลุ่มตัวอย่าง (คน)						รวมทั้งสิ้น
	ม.4		ม.5		ม.6		
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1. ขนอมพิทยา	36	51	28	35	25	31	206
2. ท้องเนียนคณาภิบาล	5	2	5	5	3	4	24
รวมทั้งสิ้น	41	53	33	40	27	36	230

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ โดยแบ่งเนื้อหา และ โครงสร้างของแบบสอบถามเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปของเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัด นครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นตัวแปร เพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา รายได้ต่อเดือนของครอบครัว และอาชีพของหัวหน้าครอบครัว ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดแบบตรวจสอบ (Check lists) จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการกระบวนกรล้อมกลาทางการเมืองของเยาวชน ในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ครอบครัว 2) สถาบันการศึกษา 3) กลุ่มเพื่อน 4) สื่อมวลชน และ 5) สื่อสังคมออนไลน์ แบบสอบถามเป็นมาตราประเมินค่า Rating Scale จำนวน 25 ข้อ กำหนดเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

สุพัตรา จุณณะปิยะ (2551) อธิบาย มาตรวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามวิธีการของลิเคิท สเกล (Likert's scale) มีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความเห็นต่อปัจจัยล้อมกลาทางการเมือง มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความเห็นต่อปัจจัยล้อมกลาทางการเมือง มาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความเห็นต่อปัจจัยล้อมกลาทางการเมือง ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความเห็นต่อปัจจัยล้อมกลาทางการเมือง น้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความเห็นต่อปัจจัยล้อมกลาทางการเมือง น้อยที่สุด

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้ว จะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแบ่งระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยกล่อมเกลตาทางการเมืองออกเป็น 3 ระดับ คือ สูง ปานกลาง ต่ำ โดยใช้วิธีการคำนวณความกว้างของชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= (5 - 1) \div 3 \\ &= 1.33 \end{aligned}$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว แปลความหมายระดับความเห็นต่อการกล่อมเกลตาทางการเมืองได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.67 - 5.00 หมายถึง การกล่อมเกลตาทางการเมือง สูง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.34 - 3.66 หมายถึง การกล่อมเกลตาทางการเมือง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 2.33 หมายถึง การกล่อมเกลตาทางการเมือง ต่ำ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน ในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 3 ช่วง ได้แก่ 1) ช่วงก่อนการเลือกตั้ง 2) ช่วงเลือกตั้ง 3) ช่วงหลังเลือกตั้ง แบบสอบถามเป็นมาตรประเมินค่า Rating Scale จำนวน 15 ข้อ กำหนดเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้ สุพัตรา จุณณะปิยะ (2551) อธิบาย มาตราวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามวิธีการของลิเคิทสเกล (Likert's scale) มีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง มาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง น้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง น้อยที่สุด

เมื่อรวบรวมข้อมูล และแจกแจงความถี่แล้ว จะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแบ่งระดับความเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 3 ระดับ คือ สูง ปานกลาง ต่ำ โดยใช้วิธีการคำนวณความกว้างของชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= (5 - 1) \div 3 \\ &= 1.33 \end{aligned}$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว แปลความหมายระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ดังนี้
 ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.67 - 5.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมือง สูง
 ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.34 - 3.66 หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมือง ปานกลาง
 ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1-00 - 2.33 หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมือง ต่ำ

3.3 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน โดยทำการศึกษาจากเอกสารวิชาการ ตำรา แนวความคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเอกสารต่าง ๆ
3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และรับข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความเหมาะสม และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามในแต่ละหัวข้อของแบบสอบถาม
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขและขอคำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องและเหมาะสมก่อนนำไปทดลองใช้
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนควนเนียงวิทยา อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จากนั้นนำมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเป็นรายข้อ (Item Analysis) ด้วยวิธีการหาค่าความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) หรือครอนบาคแอลฟา (Cronbach's Alpha) (วีระยุทธ พรพจน์ชนมาศ, 2565, น. 241) ได้ค่าความเชื่อมั่น ซึ่งถือว่าแบบสอบถามมีความเชื่อถือได้ สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป ดังนี้

การกล่อมเกลாதงการเมือง	ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.850
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.951
แบบสอบถามทั้งฉบับ	ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.933

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. สํารวจเอกสาร (Documentary survey) ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย หนังสือ ตำรา บทความ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อการสร้งกรอบแนวคิดในการวิจัย
2. ทำการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field survey) ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)
3. เมื่อได้ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัย
4. นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

จากข้อมูลที่ได้โดยการเก็บแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อได้ข้อมูลที่ตอบสนองความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. การอธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check lists) ใช้วิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปออกมาเป็นค่าสถิติร้อยละ (percentage)
 2. การคำนวณหาข้อมูลจากแบบสอบถามส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
 3. การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ความแตกต่างด้วยการทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) กรณีพบค่าความแตกต่างเป็นรายกลุ่ม จะวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่มเป็นรายคู่อีกครั้งด้วยวิธีของ Fisher's Least Significance Difference : LSD
 4. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation Coefficient) ใช้ทดสอบความสัมพันธ์การกล่อมเกลாதองการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- กัลยา วาณิชย์บัญชา (2545) อธิบาย เกณฑ์ในการพิจารณาความสัมพันธ์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้

± 0.81 ถึง ± 1.00	หมายถึง มีความสัมพันธ์ ระดับสูงมาก
± 0.61 ถึง ± 0.80	หมายถึง มีความสัมพันธ์ ระดับสูง
± 0.41 ถึง ± 0.60	หมายถึง มีความสัมพันธ์ ระดับปานกลาง
± 0.21 ถึง ± 0.40	หมายถึง มีความสัมพันธ์ ระดับต่ำ
± 0.00 ถึง ± 0.20	หมายถึง มีความสัมพันธ์ ระดับต่ำมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะมีค่าระหว่าง 0 ถึง ± 1 อธิบายค่า ได้ดังนี้

- 1) ค่าเป็น ลบ แสดงว่าตัวแปรต้นและตัวแปรตาม มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้าม
- 2) ค่าเป็น บวก แสดงว่าตัวแปรต้นและตัวแปรตาม มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน
- 3) ค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าตัวแปรต้นและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

และมีความสัมพันธ์กันมาก

- 4) ค่าเข้าใกล้ -1 แสดงว่าตัวแปรต้นและตัวแปรตาม มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามและมีความสัมพันธ์กันมาก

- 5) ค่าเท่ากับ 0 แสดงว่าตัวแปรต้นและตัวแปรตามไม่มีความสัมพันธ์กัน

5. ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน: กรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราชครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการแบ่งการวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล ออกเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

4.2 ผลการวิเคราะห์ความเห็นต่อปัจจัยกล่อมเกลางทางการเมือง

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4.4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n=230)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	101	43.9
หญิง	129	56.1
2. ระดับชั้นที่กำลังศึกษา		
มัธยมศึกษาปีที่ 4	94	40.9
มัธยมศึกษาปีที่ 5	73	31.7
มัธยมศึกษาปีที่ 6	63	27.4
3. รายได้ต่อเดือนของครอบครัว		
ไม่เกิน 10,000 บาท	90	39.1
10,001-30,000 บาท	111	48.3
30,001-50,000 บาท	26	11.3
50,001 บาทขึ้นไป	3	1.3

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
4. อาชีพหลักของครอบครัว (บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง)		
ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/ลูกจ้างของรัฐ	9	3.9
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	1	0.4
พนักงานบริษัท/นักธุรกิจ	18	7.8
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	66	28.7
เกษตรกร	28	12.2
รับจ้าง/ทำสวน	95	41.3
อื่น ๆ.....	13	5.7

จากตารางที่ 4.1 สามารถอธิบายข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างได้ ดังนี้

1. เพศ เป็นเพศหญิง จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 56.1 และเพศชาย จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 43.9 ตามลำดับ

2. ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ได้จากวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรในแต่ละกลุ่มและชั้น ในแต่ละชั้นภูมิด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน แบ่งเป็น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 40.9 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 27.4 รวมทั้งสิ้น 230 ตัวอย่าง

3. รายได้ต่อเดือนของครอบครัว ส่วนใหญ่จะมีรายได้ตั้งแต่ 10,001 – 30,000 บาท จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 48.3 รองลงมา คือ มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 39.1 รายได้ตั้งแต่ 30,001-50,000 บาท จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 11.3 และมีรายได้ตั้งแต่ 50,001 บาทขึ้นไป จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3

4. อาชีพหลักของครอบครัว ส่วนใหญ่จะรับจ้าง/ทำสวน จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 41.3 รองลงมา คือ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 เกษตรกร จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 12.2 พนักงานบริษัท/นักธุรกิจ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 7.8 อื่น ๆ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7 ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/ลูกจ้างของรัฐ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.9 และพนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.4

4.2 ผลการวิเคราะห์ความเห็นต่อปัจจัยกลุ่มกลาทางการเมือง

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเห็นต่อปัจจัยกลุ่มกลาทางการเมืองในแต่ละด้าน (n=230)

การกลุ่มกลาทางการเมือง ด้านครอบครัว	\bar{X}	SD	ระดับ ความคิดเห็น	อันดับ
1. ครอบครัวเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาของครอบครัว	3.58	0.916	ปานกลาง	1
2. ครอบครัวเปิดโอกาสให้ถกเถียงเมื่อมีความเห็นไม่ตรงกัน	3.05	1.136	ปานกลาง	3
3. ครอบครัวเปิดโอกาสให้แสดงเหตุผลทำให้คนในครอบครัวยอมรับและตัดสินใจตาม	3.54	0.946	ปานกลาง	2
4. ครอบครัวมีการสนทนาเรื่องการเมือง	2.56	1.046	ปานกลาง	4
5. มีส่วนช่วยในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครหรือพรรคการเมือง แก่สมาชิกในครอบครัว	2.47	1.266	ปานกลาง	5
ด้านสถาบันการศึกษา				
6. สถานศึกษามีการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เช่น การเลือกตั้งคณะกรรมการสถานักเรียน	3.94	0.967	สูง	2
7. สถานศึกษามีการเรียนการสอนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย	3.79	0.827	สูง	3
8. สถานศึกษามีการเรียนการสอนในหลักสูตรหน้าที่พลเมืองหรือหลักสูตรที่ส่งเสริมความเป็นพลเมือง	3.97	0.809	สูง	1
9. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ท่านแสดงความคิดเห็นทางการเมือง	3.17	1.012	ปานกลาง	5
10. สถานศึกษามีการสอดแทรกแนวคิดทางการเมืองในการเรียนการสอน	3.42	0.967	ปานกลาง	4

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

(n=230)

การกล่อมเกลາทางการเมือง ด้านกลุ่มเพื่อน	\bar{x}	SD	ระดับ ความคิดเห็น	อันดับ
11. กลุ่มเพื่อน เปิดโอกาสให้ท่านมีส่วนร่วมใน การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ภายในกลุ่ม	4.16	0.879	สูง	1
12. กลุ่มเพื่อน เปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนความ คิดเห็นทางการเมืองภายในกลุ่ม	3.85	1.004	สูง	2
13. กลุ่มเพื่อน จูงใจให้ท่านคล้อยตามความ คิดเห็นทางการเมืองจากเพื่อนในกลุ่ม	3.26	1.057	ปานกลาง	4
14. กลุ่มเพื่อน ขอมรับความคิดเห็นทางการเมือง ตามความคิดเห็นของท่าน	3.45	1.017	ปานกลาง	3
15. กลุ่มเพื่อน จูงใจให้ท่านสนใจเรียนรู้ การเมือง	3.05	1.101	ปานกลาง	5
ด้านสื่อมวลชน				
16. ติดตามข่าวสารทางการเมืองทางโทรทัศน์ หรือวิทยุกระจายเสียง	3.07	1.085	ปานกลาง	2
17. ติดตามข่าวสารทางการเมืองจาก หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร	2.28	1.161	ต่ำ	5
18. สื่อที่ได้รับ มีบทบาทสำคัญในการกระจาย ข่าวสารทางการเมือง	2.94	1.112	ปานกลาง	3
19. ผู้ประกาศ พิธีกรหรือผู้ดำเนินรายการ มีส่วน สำคัญที่ทำให้มีความสนใจทางการเมือง	2.92	1.033	ปานกลาง	4
20. สื่อมวลชนมีส่วนสำคัญที่ทำให้ทราบ ข่าวสารทางการเมืองอย่างตรงไปตรงมา	3.18	1.097	ปานกลาง	1

ตารางที่ 4.2 (ต่อ) (n=230)

การล้อมเกล้าทางการเมือง ด้านสื่อสังคมออนไลน์	\bar{x}	SD	ระดับ ความคิดเห็น	อันดับ
21. ติดตามข่าวสารทางการเมือง นโยบายหาเสียงที่สนใจ แบ่งปันหรือส่งต่อข้อมูลข่าวสาร รวมถึงแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ผ่านทาง Facebook	3.48	1.170	ปานกลาง	2
22. ติดตามข่าวสารทางการเมือง นโยบายหาเสียงที่สนใจ แบ่งปันหรือส่งต่อข้อมูลข่าวสาร รวมถึงแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ผ่านทาง Twitter	2.77	1.162	ปานกลาง	4
23. ติดตามข่าวสารทางการเมือง นโยบายหาเสียงที่สนใจ แบ่งปันหรือส่งต่อข้อมูลข่าวสาร รวมถึงแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ผ่านทาง Line	2.52	1.185	ปานกลาง	5
24. ติดตามข่าวสารทางการเมือง นโยบายหาเสียงที่สนใจ แบ่งปันหรือส่งต่อข้อมูลข่าวสาร รวมถึงแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ผ่านทาง Instagram	3.21	1.179	ปานกลาง	3
25. ติดตามข่าวสารทางการเมือง นโยบายหาเสียงที่สนใจ แบ่งปันหรือส่งต่อข้อมูลข่าวสาร รวมถึงแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ผ่านทาง TikTok	3.72	1.186	สูง	1

ตารางที่ 4.3 แสดงระดับความเห็นต่อปัจจัยกลุ่มเขตการเมืองในภาพรวม (n=230)

การกลุ่มเขตการเมือง	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
ด้านที่ 1 ครอบครัว	3.04	0.732	ปานกลาง	4
ด้านที่ 2 สถาบันการศึกษา	3.66	0.652	ปานกลาง	1
ด้านที่ 3 กลุ่มเพื่อน	3.55	0.770	ปานกลาง	2
ด้านที่ 4 สื่อมวลชน	2.88	0.837	ปานกลาง	5
ด้านที่ 5 สื่อสังคมออนไลน์	3.14	0.867	ปานกลาง	3
ค่าเฉลี่ยรวม	3.25	0.530	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.3 จะเห็นได้ว่าเยาวชนในอำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช มีระดับการกลุ่มเขตการเมืองภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.25 โดยปัจจัยกลุ่มเขตการเมืองด้านสถาบันการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ 3.66 รองลงมาคือ ด้านกลุ่มเพื่อน มีค่าเฉลี่ย 3.55 ด้านสื่อสังคมออนไลน์ มีค่าเฉลี่ย 3.14 ด้านครอบครัว มีค่าเฉลี่ย 3.04 และด้านสื่อมวลชน มีค่าเฉลี่ย 2.88 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ด้านครอบครัว ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.04 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ครอบครัวเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาของครอบครัว มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ที่ 3.58 รองลงมา คือ ครอบครัวเปิดโอกาสให้แสดงเหตุผล ทำให้คนในครอบครัวยอมรับและตัดสินใจตาม มีค่าเฉลี่ย 3.54 ตามด้วยครอบครัวเปิดโอกาสให้ถกเถียงเมื่อมีความเห็นไม่ตรงกัน มีค่าเฉลี่ย 3.05 ครอบครัวมีการสนทนาเรื่องการเมือง มีค่าเฉลี่ย 2.56 และต่ำที่สุดคือ มีส่วนช่วยในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครหรือพรรคการเมืองแก่สมาชิกในครอบครัว โดยมีค่าเฉลี่ย 2.47

ด้านสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.66 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สถานศึกษามีการเรียนการสอนในหลักสูตรหน้าที่พลเมืองหรือหลักสูตรที่ส่งเสริมความเป็นพลเมือง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ที่ 3.97 รองลงมา คือ สถานศึกษามีการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เช่น การเลือกตั้งคณะกรรมการสถานักเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.94 ตามด้วยสถานศึกษามีการเรียนการสอนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ย 3.79 สถานศึกษามีการสอดแทรกแนวคิดทางการเมืองในการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 3.42 และต่ำที่สุดคือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นทางการเมือง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.17

ด้านกลุ่มเพื่อน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.55 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า กลุ่มเพื่อนเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ภายในกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ที่ 4.16 รองลงมา คือ กลุ่มเพื่อนเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองภายในกลุ่ม มีค่าเฉลี่ย 3.85 ตามด้วยกลุ่มเพื่อนยอมรับความคิดเห็นทางการเมืองตามความคิดเห็นของตน มีค่าเฉลี่ย 3.45 กลุ่มเพื่อนจงใจให้คล้อยตามความคิดเห็นทางการเมืองจากเพื่อนในกลุ่ม มีค่าเฉลี่ย 3.26 และต่ำที่สุดคือ กลุ่มเพื่อนจงใจให้ตนสนใจเรียนรู้การเมือง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.05

ด้านสื่อมวลชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.88 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สื่อมวลชนมีส่วนสำคัญที่ทำให้ทราบข่าวสารทางการเมืองอย่างตรงไปตรงมา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ที่ 3.18 รองลงมา คือการติดตามข่าวสารทางการเมืองทางโทรทัศน์หรือวิทยุกระจายเสียง มีค่าเฉลี่ย 3.07 ตามด้วยสื่อที่ได้รับมีบทบาทสำคัญในการกระจายข่าวสารทางการเมือง มีค่าเฉลี่ย 2.94 ผู้ประกาศ พิธีกร หรือผู้ดำเนินรายการมีส่วนสำคัญที่ทำให้ตนมีความสนใจทางการเมือง มีค่าเฉลี่ย 2.92 และต่ำที่สุดคือ การติดตามข่าวสารทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร โดยมีค่าเฉลี่ย 2.28

ด้านสื่อสังคมออนไลน์ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.14 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การติดตามข่าวสารทางการเมือง นโยบายหาเสียงที่สนใจ แบ่งปันหรือส่งต่อข้อมูลข่าวสารรวมถึงแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ผ่านทาง TikTok มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ที่ 3.72 รองลงมา คือ การติดตามข่าวสารทางการเมือง นโยบายหาเสียงที่สนใจ แบ่งปันหรือส่งต่อข้อมูลข่าวสารรวมถึงแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ผ่านทาง Facebook มีค่าเฉลี่ย 3.48 ตามด้วยการติดตามข่าวสารทางการเมือง นโยบายหาเสียงที่สนใจ แบ่งปันหรือส่งต่อข้อมูลข่าวสารรวมถึงแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ผ่านทาง Instagram มีค่าเฉลี่ย 3.21 การติดตามข่าวสารทางการเมือง นโยบายหาเสียงที่สนใจ แบ่งปันหรือส่งต่อข้อมูลข่าวสารรวมถึงแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ผ่านทาง Twitter มีค่าเฉลี่ย 2.77 และต่ำที่สุดคือ การติดตามข่าวสารทางการเมือง นโยบายหาเสียงที่สนใจ แบ่งปันหรือส่งต่อข้อมูลข่าวสารรวมถึงแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ผ่านทาง Line โดยมีค่าเฉลี่ย 2.52

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4.3.1 ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในแต่ละช่วงของการเลือกตั้ง (n=230)

การมีส่วนร่วมทางการเมือง ช่วงก่อนการเลือกตั้ง	\bar{x}	SD	ระดับ ความคิดเห็น	อันดับ
1. ได้เข้าร่วมการประชุมทางเมือง หรือออกมา รวมกลุ่มเดินขบวนสนับสนุนหรือต่อต้านการ ทำงานของรัฐบาล	2.19	1.209	ต่ำ	5
2. ได้ศึกษาแนวนโยบายของพรรคการเมืองที่สนใจ	3.00	1.767	ปานกลาง	1
3. ได้เสนอแนะนโยบายหรือความต้องการต่อ หน่วยงานของรัฐ หรือพรรคการเมือง	2.23	1.179	ต่ำ	4
4. ได้อธิบายหรือชี้แจงนโยบายของพรรคการเมือง แก่บุคคลในครอบครัวหรือกลุ่มเพื่อน	2.70	1.168	ปานกลาง	2
5. ได้ตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงาน รัฐในท้องถิ่นอย่างน้อยเพียงใด	2.37	1.104	ปานกลาง	3
การมีส่วนร่วมทางการเมือง ช่วงเลือกตั้ง	\bar{x}	SD	ระดับ ความคิดเห็น	อันดับ
6. ได้ปฏิบัติหน้าที่ลูกเสืออาสา กต. หรือ รด.จิต อาสา หรือได้รับการแต่งตั้งจากหน่วยงานของรัฐ ให้ปฏิบัติหน้าที่ในวันเลือกตั้ง	2.32	1.348	ต่ำ	5
7. ได้ไปสังเกตการณ์การลงคะแนนหรือการนับ คะแนนเสียงในการเลือกตั้ง	2.52	1.253	ปานกลาง	3
8. ได้ไปรับฟังการปราศรัยหาเสียงของพรรค การเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง	2.53	1.177	ปานกลาง	2
9. ช่วยหาเสียงให้กับพรรคการเมือง หรือได้ให้ คำแนะนำแก่บุคคลในครอบครัวเกี่ยวกับนโยบาย ของพรรคการเมือง	2.40	1.267	ปานกลาง	4
10. ได้รณรงค์หรือชักชวนผู้อื่นให้ออกไปใช้สิทธิ เลือกตั้ง	2.65	1.234	ปานกลาง	1

ตารางที่ 4.4 (ต่อ) (n=230)

การมีส่วนร่วมทางการเมือง ช่วงหลังเลือกตั้ง	\bar{X}	SD	ระดับ ความคิดเห็น	อันดับ
11. ได้ร่วมเสนอแนะปัญหาเกี่ยวกับการเลือกตั้ง แก่ กกต.หรือหน่วยงานราชการ	2.10	1.160	ต่ำ	5
12. ได้ตรวจสอบการทำงานของ ส.ส. เกี่ยวกับ นโยบายที่ได้หาเสียงไว้กับประชาชน	2.22	1.162	ต่ำ	4
13. ได้ร่วมรณรงค์หรือคัดค้านนโยบายที่เห็นว่า ส่งผลกระทบต่อส่วนรวม	2.27	1.170	ต่ำ	2
14. ได้แสดงออกผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เมื่อ เห็นว่าหน่วยงานของรัฐบังคับใช้กฎหมายอย่าง ไม่ยุติธรรม	2.34	1.218	ปานกลาง	1
15. เมื่อพบเจอถนนหนทางหรือสาธารณูปโภค ชำรุดเสียหาย ได้ร้องเรียนหน่วยงานของรัฐหรือ หน่วยงานที่รับผิดชอบให้แก่ไขปัญหาความ เดือดร้อน	2.23	1.202	ต่ำ	3

ตารางที่ 4.5 แสดงระดับความเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวม (n=230)

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
ช่วงก่อนการเลือกตั้ง	2.49	1.100	ปานกลาง	1
ช่วงเลือกตั้ง	2.48	1.038	ปานกลาง	2
ช่วงหลังเลือกตั้ง	2.23	1.047	ต่ำ	3
ค่าเฉลี่ยรวม	2.40	0.935	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.5 จะเห็นได้ว่าเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.40 โดยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองช่วงก่อนการเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ 2.49 รองลงมาคือ ช่วงเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ย 2.48

และช่วงหลังเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ย 2.23 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละช่วง ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ช่วงก่อนการเลือกตั้ง ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.49 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าการศึกษาแนวนโยบายของพรรคการเมืองที่สนใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ที่ 3.00 รองลงมา คือ การอธิบายหรือชี้แจงนโยบายของพรรคการเมืองแก่บุคคลในครอบครัวหรือกลุ่มเพื่อน มีค่าเฉลี่ย 2.70 ตามด้วยการตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 2.37 ต่อด้วยการเสนอแนะนโยบายหรือความต้องการต่อหน่วยงานของรัฐหรือพรรคการเมือง มีค่าเฉลี่ย 2.23 และต่ำที่สุดคือการเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองหรือออกมารวมกลุ่มเดินขบวนสนับสนุนหรือต่อต้านการทำงาน of รัฐบาล โดยมีค่าเฉลี่ย 2.19

ช่วงเลือกตั้ง ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.48 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าการร่วมณรงค์หรือชักชวนผู้อื่นให้ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ที่ 2.65 รองลงมา คือ การรับฟังการปราศรัยหาเสียงของพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ย 2.53 ตามด้วยสังเกตการณ์การลงคะแนนหรือการนับคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ย 2.52 ต่อด้วยการช่วยหาเสียงให้กับพรรคการเมืองหรือให้คำแนะนำแก่บุคคลในครอบครัวเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมือง มีค่าเฉลี่ย 2.40 และต่ำที่สุดคือ การปฏิบัติหน้าที่ลูกเสืออาสา กต. หรือ รด.จิตอาสา หรือได้รับการแต่งตั้งจากหน่วยงานของรัฐให้ปฏิบัติหน้าที่ในวันเลือกตั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.32

ช่วงหลังเลือกตั้ง ภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ มีค่าเฉลี่ย 2.23 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าการแสดงออกผ่านสื่อสังคมออนไลน์เมื่อเห็นว่าหน่วยงานของรัฐบังคับใช้กฎหมายอย่างไม่ยุติธรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ที่ 2.34 รองลงมา คือ การร่วมรณรงค์หรือคัดค้านนโยบายที่เห็นว่าส่งผลกระทบต่อส่วนรวม มีค่าเฉลี่ย 2.27 ตามด้วยเมื่อพบเจอถนนหนทางหรือสาธารณูปโภคชำรุดเสียหายได้ร้องเรียนหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบให้แก้ไขปัญหาคือความเดือดร้อน มีค่าเฉลี่ย 2.23 การตรวจสอบการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับนโยบายที่ได้หาเสียงไว้กับประชาชน มีค่าเฉลี่ย 2.22 และต่ำที่สุดคือการร่วมเสนอแนะปัญหาเกี่ยวกับการเลือกตั้งแก่ กต.หรือหน่วยงานราชการ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.10

4.3.2 ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้ เป็นการทดสอบสมมติฐานที่ 1 คือ การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา รายได้ต่อเดือนของครอบครัว อาชีพหลักของครอบครัว กับตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมือง มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.6 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	Mean	S.D.	t	Sig.
ชาย	101	2.5769	.96703	2.496	0.093
หญิง	129	2.2672	.88946		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.6 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.7 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามชั้นปีที่กำลังศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	11.853	2	5.926	7.142	<.001
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	188.363	227	.830		
รวม	200.215	229			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.7 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สรุป เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอนนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านชั้นปีที่กำลังศึกษา

ชั้น (I)	ชั้น (J)	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
มัธยมศึกษาปีที่ 4	มัธยมศึกษาปีที่ 5	.06135	.14211	.666
	มัธยมศึกษาปีที่ 6	-.47888*	.14832	.001
มัธยมศึกษาปีที่ 5	มัธยมศึกษาปีที่ 4	-.06135	.14211	.666
	มัธยมศึกษาปีที่ 6	-.54023*	.15665	<.001
มัธยมศึกษาปีที่ 6	มัธยมศึกษาปีที่ 4	.47888*	.14832	.001
	มัธยมศึกษาปีที่ 5	.54023*	.15665	<.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.8 ผลการทดสอบรายคู่ปัจจัยส่วนบุคคลกลุ่มตัวอย่างเยาวชนในอำเภอนนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับชั้นที่กำลังศึกษาด้วยการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่มเป็นรายคู่อีกครั้งด้วยวิธีของ Fisher's Least Significance Difference : LSD พบว่า

คู่ที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับ กลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

คู่ที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับ กลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน ในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้ต่อเดือนของครอบครัว

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	6.868	3	2.289	2.676	.048
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	193.347	226	.856		
รวม	200.215	229			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.9 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่รายได้ต่อเดือนของครอบครัวต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05สรุป เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ดังตารางที่ 4.10 ตารางที่ 4.10 แสดงค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน ในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านรายได้ต่อเดือนของครอบครัว

รายได้ครอบครัว	รายได้ครอบครัว	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
ไม่เกิน 10,000 บาท	10,001-30,000 บาท	-.23409	.13120	.076
	30,001-50,000 บาท	-.52832*	.20594	.011
	50,001 บาทขึ้นไป	-.57704	.54284	.289
10,001-30,000 บาท	ไม่เกิน 10,000 บาท	.23409	.13120	.076
	30,001-50,000 บาท	-.29422	.20152	.146
	50,001 บาทขึ้นไป	-.34294	.54118	.527
30,001-50,000 บาท	ไม่เกิน 10,000 บาท	.52832*	.20594	.011
	10,001-30,000 บาท	.29422	.20152	.146
	50,001 บาทขึ้นไป	-.04872	.56398	.931
50,001 บาทขึ้นไป	ไม่เกิน 10,000 บาท	.57704	.54284	.289
	10,001-30,000 บาท	.34294	.54118	.527
	30,001-50,000 บาท	.04872	.56398	.931

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.10 ผลการทดสอบรายคู่ปัจจัยส่วนบุคคลกลุ่มตัวอย่างเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้ต่อเดือนของครอบครัววิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่มเป็นรายคู่อีกครั้งด้วยวิธีของ Fisher's Least Significance Difference : LSD พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่รายได้ต่อเดือนของครอบครัวไม่เกิน 10,000 บาท กับ กลุ่มตัวอย่างที่รายได้ต่อเดือนของครอบครัวตั้งแต่ 30,001 – 50,000 บาท มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่รายได้ต่อเดือนของครอบครัว 30,001 – 50,000 บาท มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่า

ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน ในเขตอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพหลักของครอบครัว (บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	10.166	6	1.694	1.988	.068
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	190.050	223	.852		
รวม	200.215	229			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.11 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่อาชีพหลักของครอบครัวต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.3.3 ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกล่อมเกลาทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้ เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ 2 คือ ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ ได้แก่ การกล่อมเกลาทางการเมือง กับ ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมือง รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.12 แสดงความสัมพันธ์การกล่อมเกลาทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตัวแปร	การมีส่วนร่วมทางการเมือง	การกล่อมเกลาทางการเมือง
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	-	.543**
การกล่อมเกลาทางการเมือง	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.12 ผลการทดสอบสมมติฐาน ความสัมพันธ์การก่อกวนการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่า การก่อกวนการเมืองมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.543 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

4.4 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 4.13 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน
สมมติฐานที่ 1	
ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง	
1.1 เพศ	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1.2 ระดับชั้นที่กำลังศึกษา	เป็นไปตามสมมติฐาน
1.3 รายได้ต่อเดือนของครอบครัว	เป็นไปตามสมมติฐาน
1.4 อาชีพหลักของครอบครัว	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
สมมติฐานที่ 2	
ปัจจัยการก่อกวนการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	เป็นไปตามสมมติฐาน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน: กรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราชครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4-6 โรงเรียนขนอมพิทยาศาสตร์ และโรงเรียนท่อนิยณคณาภิบาล อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2566 มีจำนวนนักเรียนรวมทั้งสิ้น 539 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากวิธี แทนค่าตามสูตรของ ทาโร ยามานะ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 230 คน จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างของแต่ละโรงเรียนจำแนกตามระดับชั้นและเพศ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็น เครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน สถิติทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) กรณี พบค่าความแตกต่างเป็นรายกลุ่มจะวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่มเป็นรายคู่อีกครั้ง ด้วยวิธีของ Fisher's Least Significance Difference : LSD และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการกล่อมเกลาทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation Coefficient) โดยในการวิเคราะห์จะกำหนดค่านัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.1 ผลการวิจัย

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช สรุปได้ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.1 ตามด้วยเพศชาย ร้อยละ 43.9 ส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 40.9 ลำดับถัดมากำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 ร้อยละ 31.7 และกำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 27.4 กลุ่มตัวอย่างมาจากครอบครัว ที่มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 10,001 – 30,000 บาท ร้อยละ 48.3 ลำดับถัดมาคือครอบครัวที่มีรายได้ต่อเดือน

ไม่เกิน 10,000 บาท ร้อยละ 39.1 และกลุ่มตัวอย่างมาจากครอบครัวที่ประกอบอาชีพรับจ้างหรือทำสวน ร้อยละ 41.3 ลำดับถัดมาคือประกอบอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 28.7

5.1.2 ข้อมูลปัจจัยการกล่อมเกลາทางการเมือง

การกล่อมเกลາทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 เมื่อแยกพิจารณาแต่ละด้าน ผลปรากฏว่า ด้านสถาบันการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ 3.66 ตามด้วยด้านกลุ่มเพื่อน มีค่าเฉลี่ย 3.55 ด้านสื่อสังคมออนไลน์ มีค่าเฉลี่ย 3.14 ด้านครอบครัว มีค่าเฉลี่ย 3.04 และสุดท้ายด้านสื่อมวลชน มีค่าเฉลี่ย 2.88 ตามลำดับ รายละเอียดดังนี้

ด้านสถานศึกษา การกล่อมเกลาทางการเมืองของเยาวชนอยู่ในระดับปานกลาง แต่อยู่ในลำดับสูงสุด ประกอบด้วยสถานศึกษามีการเรียนการสอนในหลักสูตรหน้าที่พลเมืองหรือหลักสูตรที่ส่งเสริมความเป็นพลเมือง รองลงมา คือ สถานศึกษามีการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เช่น การเลือกตั้งคณะกรรมการสถานักเรียน ตามด้วยสถานศึกษามีการเรียนการสอนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย สถานศึกษามีการสอดแทรกแนวคิดทางการเมืองในการเรียนการสอน และต่ำที่สุดคือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้แสดงความเห็นทางการเมือง

ด้านกลุ่มเพื่อน การกล่อมเกลาทางการเมืองของเยาวชนอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบด้วย กลุ่มเพื่อนเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ภายในกลุ่ม รองลงมาคือ กลุ่มเพื่อนเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองภายในกลุ่ม ตามด้วยกลุ่มเพื่อนยอมรับความคิดเห็นทางการเมืองตามความคิดเห็นของตน กลุ่มเพื่อนจงใจให้คล้อยตามความคิดเห็นทางการเมืองจากเพื่อนในกลุ่ม และต่ำที่สุดคือ กลุ่มเพื่อนจงใจให้ตนสนใจเรียนรู้การเมือง

ด้านสื่อสังคมออนไลน์ การกล่อมเกลาทางการเมืองของเยาวชนอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบด้วย การติดตามข่าวสารทางการเมือง นโยบายหาเสียงที่สนใจ แบ่งปันหรือส่งต่อข้อมูลข่าวสารรวมถึงแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ผ่านทาง TikTok มากที่สุด รองลงมาเป็น Facebook ตามด้วย Instagram Twitter และต่ำที่สุดคือ ช่องทาง Line

ด้านครอบครัว การกล่อมเกลาทางการเมืองของเยาวชนอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบด้วย ครอบครัวเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาของครอบครัว รองลงมาคือ ครอบครัวเปิดโอกาสให้แสดงเหตุผล ทำให้คนในครอบครัวยอมรับและตัดสินใจตาม ตามด้วยครอบครัวเปิดโอกาสให้ถกเถียงเมื่อมีความเห็นไม่ตรงกัน ต่อมาครอบครัวมีการสนทนาเรื่องการเมือง และต่ำที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครหรือพรรคการเมืองของสมาชิกในครอบครัว

ด้านสื่อมวลชน การกล่อมเกลາทางการเมืองของเยาวชนอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบด้วย สื่อมวลชนมีส่วนสำคัญที่ทำให้ทราบข่าวสารทางการเมืองโดยตรงไปตรงมา รองลงมา คือ การติดตามข่าวสารทางการเมืองทางโทรทัศน์หรือวิทยุกระจายเสียง ตามด้วยสื่อที่ได้รับมีบทบาทสำคัญในการกระจายข่าวสารทางการเมือง ต่อมาคือผู้ประกาศ พิธีกรหรือผู้ดำเนินรายการมีส่วนสำคัญที่ทำให้ตนมีความสนใจทางการเมือง และต่ำสุดคือการติดตามข่าวสารทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร

5.1.3 ข้อมูลการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.40 เมื่อพิจารณาแต่ละช่วงของการเลือกตั้ง ปรากฏว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองช่วงก่อนการเลือกตั้ง ค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 2.49 ตามด้วยช่วงเลือกตั้ง ค่าเฉลี่ย 2.48 และช่วงหลังเลือกตั้ง ค่าเฉลี่ย 2.23 ตามลำดับ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ช่วงก่อนการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนมากจะเป็นการศึกษาแนวนโยบายของพรรคการเมืองที่สนใจ รองลงมา คือ การอธิบายหรือชี้แจงนโยบายของพรรคการเมืองแก่บุคคลในครอบครัวหรือกลุ่มเพื่อน ตามด้วยการตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ ในท้องถิ่น ต่อด้วยการเสนอแนะนโยบายหรือความต้องการต่อหน่วยงานของรัฐหรือพรรคการเมือง และการเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองหรือออกมารวมกลุ่มเดินขบวน สันนิษฐานหรือต่อต้านการทำงานของรัฐบาล ตามลำดับ

ช่วงเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนมากจะเป็นการร่วมณรงค์หรือชักชวนผู้อื่นให้ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง รองลงมา คือ การรับฟังการปราศรัยหาเสียงของพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง ตามด้วยการสังเกตการณ์การลงคะแนนหรือการนับคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง ต่อด้วยการช่วยเหลือเสียงให้กับพรรคการเมืองหรือการให้คำแนะนำแก่บุคคลในครอบครัวเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมือง และการปฏิบัติหน้าที่ลูกเสืออาสา กศศ. หรือ รด.จิตอาสา หรือได้รับการแต่งตั้งจากหน่วยงานของรัฐให้ปฏิบัติหน้าที่ในวันเลือกตั้ง ตามลำดับ

ช่วงหลังเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนอยู่ในระดับต่ำ ส่วนมากจะเป็นการแสดงออกผ่านสื่อสังคมออนไลน์เมื่อเห็นว่าหน่วยงานของรัฐบังคับใช้กฎหมายอย่างไม่ยุติธรรม รองลงมา คือ การร่วมณรงค์หรือคัดค้านนโยบายที่เห็นว่าส่งผลกระทบต่อส่วนรวม ตามด้วยกรณีเมื่อพบเจอถนนหนทางหรือสาธารณูปโภคชำรุดเสียหายจะร้องเรียนหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบให้แก่ไขปัญหาความเดือดร้อน ต่อด้วยการตรวจสอบการทำงานของ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับนโยบายที่ได้หาเสียงไว้กับประชาชน และการร่วมเสนอแนะปัญหาเกี่ยวกับการเลือกตั้งแก่ กกต.หรือหน่วยงานราชการ ตามลำดับ

5.2 สรุปผลการวิจัย

5.2.1 ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนอยู่ในระดับปานกลาง โดยเยาวชนมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองช่วงก่อนการเลือกตั้งสูงสุด ตามด้วยช่วงเลือกตั้ง และช่วงหลังเลือกตั้งเยาวชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา รายได้ต่อเดือนของครอบครัว และอาชีพหลักของครอบครัวที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน สรุปได้ว่า 1) เยาวชนในอำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกันจึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 2) เยาวชนในอำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราชที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นที่ต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างน้อยหนึ่งคู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และผลของการทดสอบรายคู่ พบว่า เยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงสรุปได้ว่า เยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และสูงกว่าเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามลำดับ 3) เยาวชนในอำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราชที่รายได้ต่อเดือนครอบครัวแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างน้อยหนึ่งคู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และผลของการทดสอบรายคู่ สรุปได้ว่า เยาวชนที่รายได้ต่อเดือนของครอบครัวไม่เกิน 10,000 บาท กับเยาวชนที่รายได้ต่อเดือนของครอบครัวตั้งแต่ 30,001 – 50,000 บาท มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเยาวชนที่รายได้ต่อเดือนของครอบครัว 30,001-50,000 บาท

มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่า และ 4) เยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราชที่ครอบครัวมีอาชีพแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ที่ 3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกล่อมเกลாதงการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

สมมติฐานที่ 2 การกล่อมเกลาทงการเมืองของเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราชมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง จากการทดสอบสมมติฐานพบว่าการกล่อมเกลาทงการเมืองมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.3 อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน: กรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นาถชญา ตรีปัญญาศิลป์ (2548) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนไทยซึ่งพบว่าการมีส่วนร่วมมีระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ สำราญ วิเศษ (2554) ที่ทำการวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนครพนม พบว่าการมีส่วนร่วมมีระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราวัฒน์ ภาดล (2550) ที่ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยทองสุข มีผลการศึกษาระดับปานกลาง เช่นกัน และเมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงรวมถึงในกระบวนการเลือกตั้งของเยาวชน ตั้งแต่ช่วงก่อนการเลือกตั้ง ผ่านกิจกรรมการณรงค์ประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง การศึกษาและให้ข้อมูลนโยบายของผู้สมัครและพรรคการเมือง การศึกษาและสังเกตการณ์การหาเสียงของผู้สมัครและพรรคการเมือง การสอดส่องดูแลเผื่อระวังการทุจริตทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง หรือการกระตุ้นเชิญชวนให้ผู้มีสิทธิไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ถึงแม้การมีส่วนร่วมช่วงก่อนการเลือกตั้งจะอยู่ในลำดับสูงสุดแต่ก็มีผลการศึกษาในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำตามเกณฑ์วัดผลเท่านั้น ต่อมาช่วงการเลือกตั้ง ผ่านกิจกรรมการสังเกตการณ์การทำหน้าที่ของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง กรรมการนับคะแนนให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องตามระเบียบกฎหมายทั้งในระหว่างการลงคะแนนและการนับคะแนน การสังเกตการณ์การลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การสังเกตพฤติกรรมของผู้สนับสนุน (หัวคะแนน) ผู้สมัครและพรรคการเมือง

(หัวคะแนน) ซึ่งอยู่ในลำดับที่สองก็มีผลการศึกษาในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำตามเกณฑ์วัดผลด้วยเช่นกัน และลำดับสุดท้ายคือช่วงหลังการเลือกตั้ง ผ่านกิจกรรมการติดตามตรวจสอบการทำงานของตัวแทน การตรวจสอบการเข้าประชุม การอภิปรายและการลงมติในสภา การทำหน้าที่กรรมการ การรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเพื่อเสนอฝ่ายบริหารแก้ไข การทำหน้าที่ฝ่ายบริหารและฝ่ายค้าน มีผลการการศึกษาในระดับต่ำตามเกณฑ์วัดผลด้วยเช่นกัน และถึงแม้ในภาพรวมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนจะอยู่ในระดับปานกลางแต่เมื่อดูค่าเฉลี่ยแล้วจะมีระดับค่อนข้างต่ำ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ “การเมืองภาคพลเมือง” หรือ “การเมืองภาคประชาชน” ซึ่งถือเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงนั้น ประชาชนยังไม่คุ้นเคยมากนักและยังเข้าไปมีส่วนร่วมน้อยมากทั้งที่บทบัญญัติของกฎหมายได้ส่งเสริมและเปิดโอกาสที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในหลายรูปแบบ (กกด., 2564, น. 18) จึงสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนเป็นไปตามทฤษฎีที่ได้นำเสนอไว้

สมมติฐานที่ 1 เยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อภิปรายผลได้ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระดับชั้นที่กำลังศึกษาที่แตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน โดยสอดคล้องกับการศึกษาของ ชนาธิป ธาระรัช (2559) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน พบว่าชั้นปีที่กำลังศึกษาและคณะที่กำลังศึกษา มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมในระดับภายในมหาวิทยาลัย และสอดคล้องกับการศึกษาของ พลิชฐ์ ลั่นเรืองฤทธิ์ (2553) ที่วิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตบางแสน พบว่าชั้นปีที่กำลังศึกษาต่างกันการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับพรฤดี เอี่ยมสำอางค์ (2560) ที่ศึกษาพบว่าระดับการศึกษามีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตบางซื่อ จังหวัดกรุงเทพฯ และจากผลการศึกษายังพบว่าสอดคล้องกับทฤษฎีปัจจัยกำหนด (Deterministic Theories) ที่อธิบายไว้ว่า ฐานะตำแหน่งทางสังคมเป็นตัวกำหนดความต่างในพฤติกรรมทางการเมือง โดยฐานะตำแหน่งที่ได้มาจากการกระทำขึ้นภายหลัง เช่น ความร่ำรวย ระดับการศึกษา ชนชั้นทางสังคม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล สถานภาพทางสังคมเหล่านี้จะส่งผลต่อประสบการณ์และการกลมกลืนทางการเมือง ทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพ ทักษะคติ แรงจูงใจ ความรู้สึกนึกคิด รวมถึงการแสดงออกทางการเมืองต่างกัน (ทิตยา สุวรรณะชญ, 2547, น. 38)

ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านรายได้ต่อเดือนของครอบครัวที่แตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน โดยสอดคล้องกับการศึกษาของ พลิชฐ์ ลั่นเรืองฤทธิ์ (2553) ที่วิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตบางแสน พบว่ารายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับพรฤดี เอี่ยมสำอางค์ (2560) ที่ศึกษาพบว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตบางซื่อ จังหวัดกรุงเทพฯ และจากผลการศึกษายังพบว่าสอดคล้องกับทฤษฎีปัจจัยกำหนด (Deterministic Theories) ซึ่งอธิบายว่า ฐานะตำแหน่งทางสังคมเป็นตัวกำหนดความต่างในพฤติกรรมทางการเมือง โดยฐานะตำแหน่งที่ได้มาจากการกระทำขึ้นภายหลัง เช่น ความร่ำรวย ระดับการศึกษา ชนชั้นทางสังคม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล สถานภาพทางสังคมเหล่านี้จะส่งผลต่อประสบการณ์และการกล่อมเกลாதทางการเมืองทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพ ทักษะคิด แรงจูงใจ ความรู้สึก รวมถึงการแสดงออกทางการเมืองต่างกัน เช่นเดียวกับปัจจัยด้านชั้นปีที่กำลังศึกษา (ทิตยา สุวรรณะชญ, 2547, น. 38) และยังสอดคล้องกับการอธิบายของ พฤทธิสาณ ชุมพล (2539) ที่กล่าวว่า จำพวกในสังคม (social groupings) หรือฐานะทางเศรษฐกิจสังคมของบุคคล กลุ่มคนที่มีชนชั้นเดียวกันระดับรายได้หรือการศึกษาระดับเดียวกัน ปัจจัยเหล่านี้เป็นตัวกำหนดการเรียนรู้ทางการเมืองที่สำคัญ เพราะบุคคลจะรับเอาทัศนคติทางการเมืองจากบุคคลที่คบหาด้วย

ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราชไม่แตกต่างกัน โดยสอดคล้องกับการศึกษาของ สมเชาว์ ภูพลพันธ์ (2559) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า เพศ ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนสูง อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ จากผลการวิจัยสามารถอธิบายตาม พฤทธิสาณ ชุมพล (2539) ซึ่งได้สรุปสถาบันกล่อมเกลาททางการเมืองที่มีผลต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของบุคคล กล่าวคือ กลุ่มเพื่อน ซึ่งมีฐานะทางสังคมเท่าเทียมและสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน เป็นตัวแทนในการกล่อมเกลาททางสังคมขึ้นพื้นฐานที่มีความสำคัญตั้งแต่วัยรุ่นและมีอิทธิพลไปตลอดชีวิต ในสังคมปัจจุบันความสัมพันธ์ทางเครือญาติสำคัญน้อยลง ส่งผลให้กลุ่มเพื่อนเข้ามามีบทบาทเป็นสื่อกลางแทนที่ครอบครัวในการกล่อมเกลาททางสังคมและเชื่อมโยงบุคคลเข้ากับสถาบันต่าง ๆ โดยในทางการเมืองเพื่อนจะมีบทบาทสำคัญที่ทำให้บุคคลเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมืองดีกว่าปัจจัยภูมิหลังทางครอบครัว ทั้งนี้เพราะบุคคลจะพบปะสนทนากันเป็นประจำและบ่อยครั้ง และการพบปะกันมีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมากสามารถกระตุ้นให้บุคคลในกลุ่มคล้อยตามด้วยการยกย่อง หยอกล้อหรือไม่สนใจ แต่อย่างไรก็ตาม

กลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลมากก็ต่อเมื่อในกลุ่มมีความเห็นในทางเดียวกันรวมถึงการเมืองมีความสำคัญต่อกลุ่มและกลุ่มนั้นมีความสำคัญต่อบุคคล โดยสังเกตได้จากผลการวิจัยด้านปัจจัยการกล่อมเกลாதงการเมือง ที่อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ซึ่งพบว่าด้านสถาบันการศึกษาจะมีลำดับสูงสุด ตามด้วยด้านกลุ่มเพื่อน

ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอาชีพหลักของครอบครัวมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราชไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ภัทรกันย์ ฤทธิสนธิ์ (2552) ซึ่งทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่าหัวหน้าครอบครัวของของนิสิตที่ประกอบอาชีพต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน และจากผลการวิจัยสามารถอธิบายตาม ทินพันธุ์ นาคะตะ (2543) ซึ่งได้สรุปสถาบันสำคัญที่มีส่วนอบรมกล่อมเกลาทีส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง กล่าวคือสถาบันการศึกษาเป็นสถาบันถ่ายทอดความรู้และปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตยให้นักเรียน มีวินัย เคารพสิทธิและความเสมอภาค มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นหรือเสรีภาพในทางวิชาการ รวมทั้งมีการฝึกฝนการเรียนรู้ประชาธิปไตยในการปฏิบัติผ่านกิจกรรมการเลือกตั้งหัวหน้านักเรียน และยังสอดคล้องกับ พฤทธิสาณ หุมพล (2539) ซึ่งอธิบายไว้ว่า สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน ถือเป็นสถาบันกล่อมเกลாதงสังคมที่สำคัญในปัจจุบัน โดยโรงเรียนทำหน้าที่กล่อมเกลาอย่างเป็นทางการมากกว่าครอบครัวเพราะในโรงเรียนจะมีการจำลองรูปแบบสังคมการเมืองที่เน้นหลักความสามารถผ่านกิจกรรม อาทิ การเลือกตั้งหัวหน้าชั้นเรียน และในทางตรงบุคคลจะได้รับการกล่อมเกลาผ่านหลักสูตรการเรียนที่เกี่ยวกับหน้าที่พลเมือง รวมทั้งในทางอ้อมผ่านกิจกรรมนอกหลักสูตรจากการเล่นกีฬาที่ฝึกการรู้แพ้ รู้ชนะ ย่อมเป็นการกล่อมเกลาทีส่งผลต่อการใช้ชีวิตแบบประชาธิปไตย ดังนั้นจากสภาพการณ์ในปัจจุบันที่เยาวชนใช้ชีวิตประจำวันอยู่กับกลุ่มเพื่อนในโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ส่งผลให้ปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อทัศนคติทางการเมืองของบุคคลมากกว่าปัจจัยภูมิหลังทางครอบครัว ดังที่สอดคล้องกับผลการวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยการกล่อมเกลาทงการเมืองซึ่งอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูงและพบว่าด้านสถาบันการศึกษาจะมีลำดับสูงสุด

สมมติฐานที่ 2 การกล่อมเกลาทงการเมืองของเยาวชนในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผลการศึกษา พบว่า การกล่อมเกลาทงการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรด้านการกล่อมเกลาทงการเมืองมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน โดยสอดคล้องกับการศึกษาของ ภัทรกันย์ ฤทธิสนธิ์ (2552) ที่ได้ศึกษา

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า การกล่อมเกลາทางการเมืองของนิสิตที่ต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เช่นเดียวกับ พลิชฐ์ ลั่นเรืองฤทธิ์ (2553) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตบางแสน ผลการศึกษา ปรากฏว่า การกล่อมเกลาทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับการศึกษาของ ฟาติมา ไทยเศรษฐ (2559) ซึ่งได้ทำการศึกษาสถาบันในกระบวนการกล่อมเกลาทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของ นักศึกษาที่มีต่อสถาบันในกระบวนการกล่อมเกลาทางการเมืองในภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวก กับความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และจากผลการวิจัยสามารถอธิบายความ สอดคล้องดังกล่าวตามแนวคิดของ ทินพันธุ์ นาคะตะ (2543) ซึ่งได้สรุปสถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง กล่าวคือ สถาบันครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันสำคัญที่ส่งผลต่อการ เรียนรู้และจะได้รับการถ่ายทอดสู่บทบาททางการเมือง ต่อมาคือสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนซึ่งถือว่า มีความสำคัญในสังคมปัจจุบันซึ่งทำหน้าที่กล่อมเกลาอย่างเป็นทางการมากกว่าครอบครัวจะทำหน้าที่ กล่อมเกลาทางการเมืองผ่านการเรียนการสอนหลักสูตรเกี่ยวกับหน้าที่พลเมือง อีกทั้งยังผ่านการจำลอง รูปแบบทางสังคม ได้แก่ การคัดเลือกหัวหน้าชั้น สถาบันต่อมาอย่างกลุ่มเพื่อนซึ่งมีฐานะเท่าเทียมและ สัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ประกอบกับในปัจจุบันความสัมพันธ์ทางเครือญาติสำคัญน้อยลง ส่งผลให้กลุ่มเพื่อน เข้ามามีบทบาทเป็นสื่อกลางแทนที่ครอบครัวในการกล่อมเกลาทางสังคมและเชื่อมโยงบุคคลเข้ากับ สถาบันต่าง ๆ สถาบันต่อมาคือสื่อมวลชนที่ปัจจุบันมีบทบาทต่อการกล่อมเกลาทางการเมืองมากขึ้น ด้วยการเป็นตัวสื่อสารกับเหตุการณ์และปรากฏการณ์ทางการเมืองทั้งจากรัฐบาลถึงประชาชนหรือ จากคนกลุ่มหนึ่งสู่อีกกลุ่มหนึ่ง หรือแม้จากมุมหนึ่งถึงอีกมุมหนึ่งของโลก และสถาบันสุดท้ายที่ส่งผล ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นอย่างมากในสังคมปัจจุบันอย่างเครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้แก่ Facebook Line Instagram Twitter TikTok และอื่น ๆ จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่าปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อ ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นอย่างมาก สังเกตได้จากผลการวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัย การกล่อมเกลาทางการเมืองที่อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง โดยเรียงลำดับ จากสูงสุด ได้ดังนี้ สถาบันการศึกษา กลุ่มเพื่อน สื่อสังคมออนไลน์ ครอบครัว และ สื่อมวลชน ตามลำดับ

5.4 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอหนอง จังหวัดนครศรีธรรมราชครั้งนี้พบว่า ปัจจัยการกล่อมเกลாதทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ ผู้วิจัยขอเสนอแนะข้อคิดเห็นที่อาจเป็นประโยชน์ ดังนี้

ด้านปัจจัยการกล่อมเกลாதทางการเมือง

1. ด้านครอบครัว จากผลการวิจัย ควรส่งเสริมให้ครอบครัวของเยาวชนมีการสนทนาพูดคุยเรื่องการเมืองเพื่อให้มีส่วนช่วยในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครหรือพรรคการเมืองมากขึ้น เนื่องจากการพูดคุยแสดงเหตุผลร่วมกันมีอิทธิพลต่อตัดสินใจของครอบครัว

2. ด้านสถาบันการศึกษา จากผลการวิจัย ควรส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาเปิดโอกาสให้ทุกคนในโรงเรียนแสดงความคิดเห็นทางการเมืองหรือสอดแทรกแนวคิดทางการเมืองในการเรียนการสอนให้มากขึ้น

3. กลุ่มเพื่อน จากผลการวิจัย ควรส่งเสริมให้เกิดการสนใจเรียนรู้การเมืองเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มคล้อยตามความคิดเห็นทางการเมืองที่ถูกต้อง เนื่องจากเยาวชนจะใช้ชีวิตประจำวันอยู่กับกลุ่มเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ กลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลมากต่อการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ ภายในกลุ่ม

4. ด้านสื่อมวลชน จากผลการวิจัย ควรส่งเสริมให้เยาวชนเปิดรับสื่อที่หลากหลาย รวมถึงการเลือกรับฟังข่าวสารจากผู้ประกาศ พิธีกรหรือผู้ดำเนินรายการ ที่มีความเป็นกลางทางการเมือง ไม่มีอคติ เนื่องจากสื่อมวลชนมีส่วนสำคัญที่ทำให้เยาวชนทราบข่าวสารทางการเมืองอย่างตรงไปตรงมา

5. ด้านสื่อสังคมออนไลน์ จากผลการวิจัย เยาวชนจะติดตามข่าวสารทางการเมือง นโยบายหาเสียงที่สนใจ แบ่งปันหรือส่งต่อข้อมูลข่าวสารรวมถึงแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ผ่านทาง TikTok และ Facebook เป็นหลัก หน่วยงานของรัฐ สถานศึกษา หรือหน่วยงานเกี่ยวข้อง ควรจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ในการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้เหมาะสมผ่านช่องทางรับสารที่ตรงกลุ่มเป้าหมาย

ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

1. ช่วงก่อนการเลือกตั้ง จากผลการวิจัย ควรส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมเสนอแนะนโยบายหรือความต้องการต่อหน่วยงานของรัฐหรือพรรคการเมือง รวมถึงการตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐในท้องถิ่นให้มากขึ้น

2. ช่วงเลือกตั้ง จากผลการวิจัย ควรส่งเสริมให้เยาวชนเข้าไปมีบทบาทในช่วงเลือกตั้งโดยการสมัครรับการแต่งตั้งจากหน่วยงานของรัฐเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในวันเลือกตั้งตามสิทธิที่กฎหมายเปิดโอกาส เช่น การปฏิบัติหน้าที่ลูกเสืออาสา กศต. หรือ รด.จิตอาสา ทุกครั้งที่มีโอกาสนอกจากการณรงค์เลือกตั้ง

3. ช่วงหลังการเลือกตั้ง จากผลการวิจัย เยาวชนจะแสดงออกทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เมื่อเห็นว่าหน่วยงานของรัฐบังคับใช้กฎหมายอย่างไม่ยุติธรรม ดังนั้นหน่วยงานของรัฐควรมีช่องทางในการรับฟังปัญหาเหล่านั้นเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข

5.5 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนขอนแก่นพิทยาลัย และโรงเรียนทองเนียนคณาภิบาล อำเภอขอนแก่น จังหวัดนครราชสีมา เท่านั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเลือกกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมภาพรวมทั้งโรงเรียน เพื่อสามารถอธิบายผลการศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวมได้ เพราะการเมืองเป็นเรื่องของทุกคน และเพื่อให้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อการส่งเสริมเพื่อกระตุ้นพฤติกรรมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเยาวชนมากขึ้น อันจะทำให้เขาเหล่านั้นเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2545). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กมลลักษณ์ จงปิวรวงศ์. (2553). *ความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย ในกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิตการการจัดการสื่อสารองค์กร). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คะนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม, ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพัฒน์, พิสิฐ สุกรีพงษ์, พัชรี ติโรต, ถวิลวดี บุรีกุล, โสภารัตน์ จารุสมบัติ, ...ศทิสานต์ ทรัพย์ศิริ โสภ. (2545). *บทสรุปสำหรับผู้บริหาร แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ปัญหา อุปสรรค และทางออก*. ธรรมดาเพรส.
- จันทนา สุทธิจารี. (2544). *การมีส่วนร่วมของประชาชน*. ใน อมร รักษาศักดิ์ (บ.ก.), *การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน*. วิ.เจ.พรินต์.
- จันทมร สีหาบุญลี. (ผู้จัดรายการ). (2558, พฤษภาคม). *ระบบการเมือง [ร้อยเรื่อง...เมืองไทย]*. สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา.
- จิรารัตน์ นภาดล. (2550). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี วิทยาลัยทองสุข*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(รัฐศาสตร์)). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จุมพล หนิมพานิช, สุรวงศ์ วรรณปักษ์ และคณะ. (2562). *การเมืองภาคประชาชน/การเมืองภาคพลเมือง: ทางออกของการเมืองไทย*. ศูนย์การพิมพ์แก่นจันทร์.
- เจมส์ แอล เครตัน. (2535). *การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตัดสินใจของชุมชน [A Guide book for INVOLVING CITIZENS IN COMMUNITY DECISION MAKING]* (วันชัย วัฒนศัพท์, ผู้แปล). ศูนย์สันติวิธี เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย สถาบันพระปกเกล้า.
- _____. (2551). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน การตัดสินใจที่ดีกว่าโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม*. (วันชัย วัฒนศัพท์, ถวิลวดี บุรีกุล และเมธิศา พงษ์ศักดิ์ศรี, ผู้แปล). สิริภักดิ์ ออฟเซ็ท.
- ชงคชาญ สุวรรณมณี. (ผู้จัดรายการ). (2560, ธันวาคม). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญใหม่ [ร้อยเรื่อง...เมืองไทย]*. สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา.

- ชนาธิป ชนะรัช. (2559). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร. (2553). *การทำวิจัยทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- เชาว์ ไพโรพินโรจน์. (2530). *ลัทธิและอุดมการณ์ทางการเมือง*. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2551). *ภาษากับการเมือง ความเป็นการเมือง*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิตยา สุวรรณชฎ. (2547). *สังคมวิทยา*. ไทยวัฒนาพานิช.
- คุณิ สุทธิปริยาศรี และ วรณา ปุณณโชติ. (2540). *กระบวนการปลูกฝังค่านิยมและวิถีชีวิตประชาธิปไตยในสถาบันอุดมศึกษา* (รายงานวิจัย). สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2547). *เหลียวหลังแลหน้า : ยี่สิบปีเศรษฐกิจสังคมไทย* (สัมมนาวิชาการประจำปี 2547). สถาบันพระปกเกล้า.
- _____. (2552). *พลวัตการมีส่วนร่วมของประชาชน : จากอดีตจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550*. เอ.พี.กรราฟิค ดีไซน์การพิมพ์.
- _____. (2565). *ตัวชี้วัดหลักการมีส่วนร่วม*. สถาบันพระปกเกล้า.
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2543). *ประชาธิปไตยไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สหายบล็อกและการพิมพ์.
- เทอดศักดิ์ ขอแสงรัตน์ และ วราภรณ์ เทพสัมฤทธิ์พร. (2560). *ทัศนคติการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*, 13(2), 37-38.
- นาชฎา ตรีปัญญาศิลป์. (2548). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนไทย* (รายงานการวิจัย). สถาบันพระปกเกล้า.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และ ถวิลวดี บุรีกุล. (2548). *ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy)*. สถาบันพระปกเกล้า.
- บุญอริ ยี่หมะ. (2550). *ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์*. สำนักพิมพ์สามลดา.
- ประจิตร มหาหิง. (2529). *สังคมวิทยาการเมือง แนวคิดทฤษฎีและแนวทางการศึกษา*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ประยูร อัครบวร. (2552). *การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance)*. คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

- พรฤดี เอี่ยมสำอาง. (2560). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตบางซื่อ*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(รัฐศาสตร์)). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พฤทธิสาณ ชุมพล. (2539). *ระบบการเมือง : ความรู้เบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พลิชฐ์ ถิ่นเรืองฤทธิ์. (2553). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตบางแสน*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิชญากัด เพชรนุกูลเกียรติ. (2556). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนวัยหนุ่มสาว : ศึกษาเฉพาะกรณี นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิเชษฐ วังศ์เกียรติจักร. (2552). *การบริหารการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)*. ปัญญาชน.
- เพิ่มศักดิ์ วรรณยิ่ง. (2559). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไพรัตน์ นิมหาด, บัญญัติ แพรกปาน และ สามิตร อ่อนคง. (2563). *การเมืองภาคพลเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสังคมไทย*. *วารสารมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 7(5), 46-61.
- ฟาติมา ไทยเศรษฐ. (2559). *สถาบันในกระบวนการกล่อมเกลางานการเมืองที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ภัทรกันย์ ฤทธิสนธิ์. (2552). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ภาณุวัฒน์ มัชฌมนันท์. (2561). *การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษานักเรียนโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย*. (การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภูริ พวงษ์เจริญ. (2558). *หลักประชาธิปไตยเชิงรุก : สถาบันตุลาการกับการปกป้องประชาธิปไตย*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- มาสเตอร์ พงษ์ศิริ. (2558). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารและพัฒนาสังคม)). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รณชัย โดสมภาค. (ม.ป.ป.). *ประชาธิปไตย*. สถาบันพระปกเกล้า <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=ประชาธิปไตย>
- ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566, 10 มิถุนายน). *ข้อมูลพื้นฐาน โรงเรียนขอนแก่นพิทยา (bopp-obec.info)*. https://data.bopp-obec.info/emis/schooldata-view.php?School_ID=1080210831&Area_CODE=800001
- _____. (2566, 10 มิถุนายน). *ข้อมูลพื้นฐาน โรงเรียนทองเนียนคณาภิบาล (bopp-obec.info)*. https://data.bopp-obec.info/emis/schooldata-view.php?School_ID=1080210832&Area_CODE2=800001
- ลิขิต ชีรวะดิน. (2554). *วิวัฒนาการการเมืองการปกครองของไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 10 แก้ไขปรับปรุง). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ. (2544). *วัฒนธรรมทางการเมือง*. ใน อมร รักษาสัตย์ (บ.ก.), *การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน*. วิ.เจ.พรินติ้ง.
- วรรณิ ปิงสกุลยานนท์. (2561). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วัลลภ สุขสวัสดิ์. (2561). *การวิจัยเชิงปริมาณทางรัฐศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิชัย ต้นศิริ. (2548). *วิวัฒนาการของระบอบประชาธิปไตย*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิทยา จิตนุพงศ์. (2563). *การเมืองและระบบราชการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2530). *ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญของการพัฒนาชุมชน : ประชาชน ข้าราชการ และผู้นำรัฐบาล*. โอเดียนสโตร์.
- วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ. (2565). *ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2565). *อนาคตและฉากทัศน์การเมืองไทยเพื่อประชาธิปไตยที่ยั่งยืน*. สถาบันพระปกเกล้า.

สถาบันพระปกเกล้า สำนักวิจัยและพัฒนา. (2565). *ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการนโยบายสาธารณะ (รายงานสรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเห็น)*. สถาบันพระปกเกล้า.

สมเชาว์ ภูพลผัน. (2559). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนสูง อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์*. (การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์. (2543). *การเมือง : แนวความคิดและการพัฒนา* (พิมพ์ครั้งที่ 11). เสมาธรรม.

สากล พรหมสถิต และ นพดล ชีระวงศ์ภิญโญ. (2561). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมือง. ใน งานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 7/2561 “รัฐประศาสนศาสตร์ไทย 4.0: ประชาธิปไตย นวัตกรรม และความท้าทาย”*, 43-58.

สุจิต บุญบงการ. (2537). *การพัฒนาทางการเมืองของไทย ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันการเมือง และการมีส่วนร่วมของประชาชน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุจิต บุญบงการ และ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2547). *พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุดากรณ์ อรุณดี. (2558). *การเมืองการปกครองไทย*. ฝ่ายธุรกิจมัลติมีเดียเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

สุพัตรา จุณณะปิยะ. (2551). *คู่มือการวิจัยทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุริรักษ์ วงษ์ทิพย์. (2561). *เครือข่ายสังคมออนไลน์: กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์ เพื่อดึงดูดผู้บริโภคในยุคดิจิทัล*. *วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร*, 15(1), 23.

สุวัฒน์ ศิริโกคาภิรมย์. (2540). *อิทธิพลของผู้นำชุมชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : ศึกษากรณีผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลหัวหิน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2564). *คู่มือวิทยากร หลักสูตร “พลเมืองคุณภาพ” (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2564)*. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.

_____. (2564). *คู่มือประชาชน “พลเมืองคุณภาพ”*. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2554). *การเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตย*. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

- _____. (2561). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- _____. (2563). *ชุดเสริมสร้างความรู้ด้านประชาธิปไตย กิจกรรมเยาวชนประชาธิปไตย ประจำปี 2563*. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำราญ วิเศษ. (2554). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยนครพนม*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อมร รักษาสัตย์. (2544). *การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน*. วิ.เจ.พรีนติ้ง.
- อรชร พรประเสริฐ. (2550). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี* (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- อรทัย ก๊กผล. (2546). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. (2548). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรวิภา พึ่งเงิน. (2556). *การสื่อสารภายในครอบครัวและการกล่อมเกลางานการเมืองที่ส่งผลต่อทัศนคติทางการเมืองของนักเรียนชั้นมัธยมปลายในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เอมิกา เหมมินทร์. (2556). *พฤติกรรมการใช้และความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (สถิติประยุกต์)). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Downs, A. (1957). *An Economic theory of democracy*. Harper & Row.
- Harrop, M. & Miller, W. L. (1987). *Elections and voters: A comparative introduction*. Red Globe Press.
- Johnson, D. P. (1981). *Sociological theory: Classical founders and contemporary perspectives*. John Wiley & Son.
- Milbrath, L. W. (1965). *Political Participation; how and why do people get involved in politics?*. Rand McNally & Company.
- Niemi, R. G. & Weisberg, H. F. (1984). *Controversies in voting behavior*. Congressional Quarterly Press.

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน: กรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอนนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอนนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ท่านเห็นว่าตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ

- 1) ชาย 2) หญิง

2. ระดับชั้นที่กำลังศึกษา

- 1) มัธยมศึกษาปีที่ 4 2) มัธยมศึกษาปีที่ 5 3) มัธยมศึกษาปีที่ 6

3. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน

- 1) ไม่เกิน 10,000 บาท 2) 10,001-30,000 บาท
 3) 30,001-50,000 บาท 4) 50,001 บาทขึ้นไป

4. อาชีพหลักของครอบครัว (บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง)

- 1) ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/ลูกจ้างของรัฐ 2) พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 3) พนักงานบริษัท/นักธุรกิจ 4) ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
 5) เกษตรกร 6) รับจ้าง/ทำสวน
 7) อื่น ๆ.....

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการกล่อมเกลாதองการเมืองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ท่านเห็นว่าตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
ด้านที่ 1 ครอบครั						
1	ครอบครัวเปิดโอกาสให้ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาของครอบครัว					
2	ครอบครัวเปิดโอกาสให้ถกเถียงเมื่อมีความเห็นไม่ตรงกัน					
3	ครอบครัวเปิดโอกาสให้ท่านแสดงเหตุผล ทำให้คนในครอบครัวยอมรับและตัดสินใจตาม					
4	ครอบครัวของท่านมีการสนทนาเรื่องการเมือง					
5	ท่านมีส่วนช่วยในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครหรือพรรคการเมือง แก่สมาชิกในครอบครัว					
ด้านที่ 2 สถาบันการศึกษา						
6	สถานศึกษามีการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เช่น การเลือกตั้งคณะกรรมการสภานักเรียน					
7	สถานศึกษามีการเรียนการสอนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย					
8	สถานศึกษามีการเรียนการสอนในหลักสูตรหน้าที่พลเมืองหรือหลักสูตรที่ส่งเสริมความเป็นพลเมือง					
9	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ท่านแสดงความคิดเห็นทางการเมือง					
10	สถานศึกษามีการสอดแทรกแนวคิดทางการเมืองในการเรียนการสอน					

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
ด้านที่ 3 กลุ่มเพื่อน						
11	กลุ่มเพื่อนเปิดโอกาสให้ท่านมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ภายในกลุ่ม					
12	กลุ่มเพื่อนเปิดโอกาสให้ท่านแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองภายในกลุ่ม					
13	กลุ่มเพื่อนจงใจให้ท่านคล้อยตามความคิดเห็นทางการเมืองจากเพื่อนในกลุ่ม					
14	กลุ่มเพื่อนยอมรับความคิดเห็นทางการเมืองตามความคิดเห็นของท่าน					
15	กลุ่มเพื่อนจงใจให้ท่านสนใจเรียนรู้การเมือง					
ด้านที่ 4 สื่อมวลชน						
16	ท่านติดตามข่าวสารทางการเมืองทางโทรทัศน์หรือวิทยุกระจายเสียง					
17	ท่านติดตามข่าวสารทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร					
18	สื่อที่ท่านได้รับ มีบทบาทสำคัญในการกระจายข่าวสารทางการเมือง					
19	ผู้ประกาศ พิธีกรหรือผู้ดำเนินรายการ มีส่วนสำคัญที่ทำให้ท่านมีความสนใจทางการเมือง					
20	สื่อมวลชนมีส่วนสำคัญที่ทำให้ท่านทราบข่าวสารทางการเมืองอย่างตรงไปตรงมา					

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
ด้านที่ 5 สื่อสังคมออนไลน์						
21	ท่านติดตามข่าวสารทางการเมือง นโยบายหาเสียงที่สนใจ แบ่งปันหรือส่งต่อข้อมูลข่าวสารรวมถึงแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ผ่านทาง Facebook					
22	ท่านติดตามข่าวสารทางการเมือง นโยบายหาเสียงที่สนใจ แบ่งปันหรือส่งต่อข้อมูลข่าวสารรวมถึงแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ผ่านทาง Twitter					
23	ท่านติดตามข่าวสารทางการเมือง นโยบายหาเสียงที่สนใจ แบ่งปันหรือส่งต่อข้อมูลข่าวสารรวมถึงแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ผ่านทาง Line					
24	ท่านติดตามข่าวสารทางการเมือง นโยบายหาเสียงที่สนใจ แบ่งปันหรือส่งต่อข้อมูลข่าวสารรวมถึงแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ผ่านทาง Instagram					
25	ท่านติดตามข่าวสารทางการเมือง นโยบายหาเสียงที่สนใจ แบ่งปันหรือส่งต่อข้อมูลข่าวสารรวมถึงแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ผ่านทาง TikTok					

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอขนอม
จังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ท่านเห็นว่าตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
ช่วงก่อนการเลือกตั้ง						
1	ท่านได้เข้าร่วมการประชุมทางการเมือง หรือออกมารวมกลุ่มเดินขบวนสนับสนุนหรือต่อต้านการทำงานของรัฐบาล					
2	ท่านได้ศึกษาแนวนโยบายของพรรคการเมืองที่สนใจ					
3	ท่านได้เสนอแนะนโยบายหรือความต้องการต่อหน่วยงานของรัฐ หรือพรรคการเมือง					
4	ท่านได้อธิบายหรือชี้แจงนโยบายของพรรคการเมืองแก่บุคคลในครอบครัวหรือกลุ่มเพื่อน					
5	ท่านได้ตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐในท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด					
ช่วงเลือกตั้ง						
6	ท่านได้ปฏิบัติหน้าที่ลูกเสืออาสา กต. หรือ รด.จิตอาสา หรือได้รับการแต่งตั้งจากหน่วยงานของรัฐให้ปฏิบัติหน้าที่ในวันเลือกตั้ง					
7	ท่านได้ไปสังเกตการณ์การลงคะแนนหรือการนับคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง					
8	ท่านได้ไปรับฟังการปราศรัยหาเสียงของพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง					

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
ช่วงเลือกตั้ง (ต่อ)						
9	ท่านช่วยหาเสียงให้กับพรรคการเมือง หรือได้ให้คำแนะนำแก่บุคคลในครอบครัวเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมือง					
10	ท่านได้รณรงค์หรือชักชวนผู้อื่นให้ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง					
ช่วงหลังเลือกตั้ง						
11	ท่านได้ร่วมเสนอแนะปัญหาเกี่ยวกับการเลือกตั้งแก่ กกต.หรือหน่วยงานราชการ					
12	ท่านได้ตรวจสอบการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับนโยบายที่ได้หาเสียงไว้กับประชาชน					
13	ท่านได้ร่วมรณรงค์หรือคัดค้านนโยบายที่เห็นว่าส่งผลกระทบต่อส่วนรวม					
14	ท่านได้แสดงออกผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เมื่อท่านเห็นว่าหน่วยงานของรัฐบังคับใช้กฎหมายอย่างไม่ยุติธรรม					
15	เมื่อพบเจอถนนหนทางหรือสาธารณูปโภคชำรุดเสียหาย ท่านได้ร้องเรียนหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบให้แก้ไขปัญหาคความเดือดร้อน					

ภาคผนวก ข
ผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบสอบถามการกล่อมเกลาทางการเมือง

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A1	82.90	147.059	.177	.852
A2	83.47	143.982	.264	.850
A3	82.83	144.075	.309	.847
A4	83.40	146.662	.168	.853
A5	83.33	141.609	.262	.852
A6	82.37	143.413	.406	.845
A7	82.67	142.437	.453	.843
A8	82.67	143.678	.356	.846
A9	83.03	140.240	.466	.842
A10	83.17	136.282	.585	.838
A11	82.23	146.323	.367	.846
A12	82.53	144.533	.381	.845
A13	82.87	141.016	.545	.841
A14	82.83	147.937	.214	.850
A15	83.13	137.568	.513	.840
A16	83.37	141.620	.414	.844
A17	83.83	134.144	.578	.837
A18	83.13	142.602	.406	.844
A19	83.57	139.633	.518	.841
A20	83.03	143.137	.413	.844

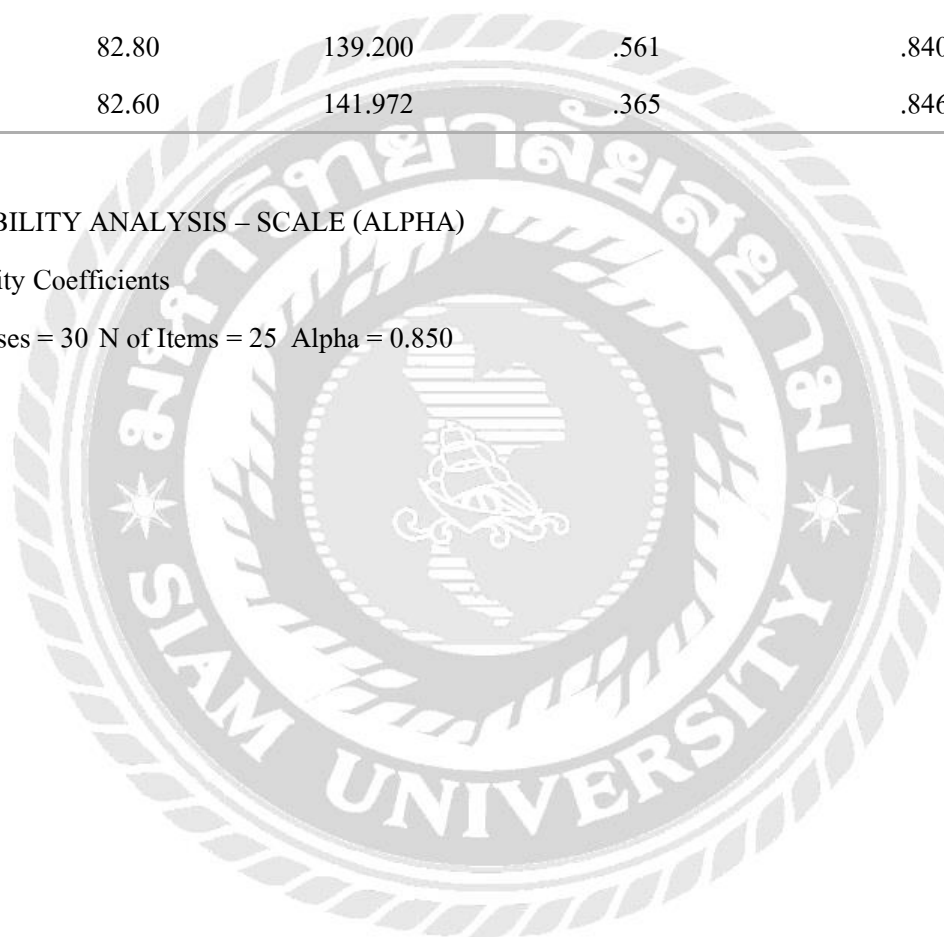
ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A21	82.63	140.516	.432	.843
A22	83.20	132.234	.611	.836
A23	83.60	140.869	.313	.849
A24	82.80	139.200	.561	.840
A25	82.60	141.972	.365	.846

RELIABILITY ANALYSIS – SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 30 N of Items = 25 Alpha = 0.850

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบสอบถามการมีส่วนร่วมทางการเมือง

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
B1	39.47	209.016	.611	.950
B2	38.23	217.495	.517	.952
B3	39.07	196.754	.884	.944
B4	38.33	205.402	.740	.948
B5	38.90	207.334	.715	.948
B6	39.17	206.695	.676	.949
B7	38.73	203.375	.736	.948
B8	38.70	205.803	.757	.947
B9	38.87	199.016	.805	.946
B10	38.70	202.838	.713	.948
B11	38.93	202.547	.765	.947
B12	38.73	203.995	.750	.947
B13	38.83	207.316	.724	.948
B14	38.80	204.717	.704	.948
B15	38.93	200.133	.867	.945

RELIABILITY ANALYSIS – SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 30 N of Items = 15 Alpha = 0.951

ตารางที่ 4.16 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบสอบถามทั้งหมด

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A1	124.50	585.293	.363	.933
A2	125.07	583.651	.357	.933
A3	124.43	597.771	.128	.935
A4	125.00	592.138	.207	.934
A5	124.93	576.064	.388	.933
A6	123.97	594.861	.224	.934
A7	124.27	598.271	.144	.934
A8	124.27	602.478	.040	.935
A9	124.63	584.585	.391	.933
A10	124.77	586.254	.329	.933
A11	123.83	592.420	.376	.933
A12	124.13	590.671	.347	.933
A13	124.47	582.326	.539	.932
A14	124.43	597.082	.192	.934
A15	124.73	568.823	.638	.930
A16	124.97	576.654	.558	.931
A17	125.43	563.978	.657	.930
A18	124.73	590.409	.300	.933
A19	125.17	585.385	.393	.933
A20	124.63	591.206	.305	.933

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A21	124.23	584.668	.371	.933
A22	124.80	567.407	.567	.931
A23	125.20	572.924	.470	.932
A24	124.40	584.041	.439	.932
A25	124.20	587.614	.307	.933
B1	125.93	570.340	.522	.932
B2	124.70	578.355	.521	.932
B3	125.53	549.775	.796	.929
B4	124.80	562.028	.683	.930
B5	125.37	565.757	.647	.930
B6	125.63	566.033	.592	.931
B7	125.20	563.683	.605	.931
B8	125.17	563.523	.683	.930
B9	125.33	549.885	.778	.929
B10	125.17	553.109	.736	.929
B11	125.40	559.145	.682	.930
B12	125.20	562.234	.654	.930
B13	125.30	565.666	.656	.930
B14	125.27	558.271	.695	.930
B15	125.40	551.283	.842	.928

RELIABILITY ANALYSIS – SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 30 N of Items = 40 Alpha = 0.933

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล : นายนิพล ปานบัว
วัน เดือน ปีเกิด : 12 พฤศจิกายน พ.ศ.2529
ที่อยู่ปัจจุบัน : 68 ถ. ใสน้ำเย็น ต.ป่าตอง อ.กะทู้ จ.ภูเก็ต
ประวัติการศึกษา : บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการ) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2552
รัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2562
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม, 2567

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2556 - 2565 : ผู้บังคับหมู่ป้องกันปราบปราม สถานีตำรวจภูธรป่าตอง
กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดภูเก็ต
กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 8
พ.ศ.2565 - ปัจจุบัน : พนักงานการเลือกตั้งปฏิบัติการ
สำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

การเผยแพร่ผลงานวิจัย

นิพล ปานบัว และ ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร. (2567). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน: กรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 7(1), 227-238.